

Taxa postala
platté la numerar
No. 224.716-929.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Ciu-Kolozsvár, Stra-
da Baron L. Pop (volt Brassai u.) 10.
Telefon: 9-77. Előfizetési árak: Ha-
vonta 110, negyedévre 320, félfévre
600, egészévre 1200 lej. Külföldre
havonta 1, negyedévre 3, félfévre
6, egészévre 10 dollár, vagy egyenértékű
értékű valuta. Hirdetések díjszabása
szertől. Az „UJ KELET” az ordélyi és
bánsági zsidóság egyetlen naplaja.
Cikkeink utánnomását csak a forrás
megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

est

ZSIDÓPOLITIKAI NAPILAP

Baromtatás
leveleket nem
fogadjuk el.
Kéziratok meg-
őrzésére és visszaküldésére nem vál-
lalkozunk. Főszerkesztő Dr. Marton
Erdő. Felelős szerkesztő Jámber
Ferenc. Bukaresti szerkesztő: Há-
szegi Ernő, Str. St. Constantin Nr. 31

Ára 5 lej

Vasárnap, 1932 Jan 3.

5692. EV
TEBETH 24.

XV. EVP.
2. SZÁM

színház

Isor a leg-
perett a

diák

ok:
vonna,
mann
fogjai és
ulz,
alten.

arsariu ör-
lefokozá-
ámai erejü
-Maus. Mo-
szállított

len imperiali-
a kínai k
étlenül. Az
nap egész nap
tanácskozott
kin-csai he
et, melyek v
enet proklam
an vonni.
n alakulása
ztára fiktív
származó ért
zandzsuriába
elegációnak
e, mégpedig
e kimagasló sz

edvezőtlenf
li konferen
it

A Foreign Of-
t összes áll-
t diplomáciai
t intézett a
yének előter
l a jóvátételi
0-án Lausan-
se iránt. A h
e az angol fe
ai, továbbá
s Görögorszá
konferenc
al Times cikke
n látja kedve-
rencia kilátás
az, hogy a mo
a visszaállítani
agával gazdasá
megoldás rossza

gol és a franci
ujra megkezdő
a jóvátételi k

iai körökben le-
gye és tárgyalások
d és Laval talál-
artandó konferen-
előtt létrejön.

elterjedt hírek
hitelező hatalmai
az Egyesült Álla-
nt, hogy meggyő-
atás, amelyet az
t talpraállítására
szükségessé teszi
ását.

iszter Varsóból
lemond? Bucu-
ertesülések sze-
iszter Varsóból
lemondana tár-
Rómába, a ró-
zzel szemben is-
sek úgy tudják
ferencián Ghica
ó vezetője még
iszter min-

Ludendorff a kabbalista

Ludendorff, a vén német generális, ugy-
átszák végképpen elvesztette az eszét.
Beleőrült abba, hogy az egész világ
szabadkőműves, Nemcsak a szociáldemok-
raták és a kommunisták, Nemcsak minden
rendű és rangú zsidók, hanem a római
pápa is.
Sőt Vilmos császár is.
Csak ketten vannak a világon, akik
mentesek a szabadkőműves mételeytől:
Woian, a germán isten és Ludendorff,
az ő földi prófétája.
Nos ez a megrokkant generális, ugys
mint kampószerkesztés prófeta az utóbbi
többen jóvendőmondással is foglalkozik.
Némely államférfiak azt jóvendőlik az
vire, hogy a leszerelési esztendője lesz.
Ludendorff viszont az új világháboru
detét hirdeti meg.
Hogy miért.
dolog egész egyszerű.
Ludendorff azt állítja, hogy az összes
urukat a szabadkőművesek inszenál-
A szabadkőművesség alapja a kab-
A kabbala fontos számai pedig az 5
10. És azok a számok, amelyek ebből
számjegyből tevődnek össze.
nagy francia forradalom 1789-ben in-
meg. 1+7+8+9=25.
világháboru 1914-ben kezdődött.
9+1+4=15. Az 1932-es év összege
15.
emmi kétség tehát: az új háboru
2-ben fog kitörni.
Ludendorff még a napiát is tudja.
us 1.
ne tudná?
iszen ő a kampószerkesztések prófé-

A legnagyobb hibája

Bukaresti-Bukarest, január 2. A szelle-
mítete támadt, hogy megkezdze a
n politikusokat: követték-e el hibát
nyelük volt a legnagyobb baklövése
ikai karrierjüknek.
indiszkret kérdésre a legtöbben
kitérően, vagy szerénytelenül vála-
k. Nem is csoda, hiszen a más ér-
távólról sem becsüli az ember oly-
ra, mint a saját hibáit. Meg aztán
ma az, hogy a politikus akkor követi
a legnagyobb hibát, ha beismeri, hogy
ázott.
Sgyedül Jorga, a hőnszeretett miniszter
ők volt kivétel.
S ő is csak részben mondott igazat.
Jorga elismerte, hogy minden áldott
nap csinál valami baklövést.
Ez mi el is hisszük neki. Mert ha nem
is áll módunkban miniszterelnöki tev-
kenységét összes nagy és kis akcióiban el-
lenőrizni, hét hónapi kormányzás tapasz-
talataiból következtetünk arra, hogy Jor-
gának itt igaza volt.
Valahol azonban nem értünk egyet Jor-
gával. Ott, ahol azt mondja: életének leg-
nagyobb baklövését csak ezután fogja el-
követni.
Mi azt hisszük ezzel szemben, hogy
Jorga már el is követte. Még pedig ak-
kor, mikor elvállalta a miniszterelnök-
séget.
Hogy miért?
Mert egészen addig Jorgát csak úgy is-
merte az ország, mint a zseniális törté-
nelem-tudóst, a felülmulhatatlan polihisz-
tort.
Azóta pedig tudjuk róla, hogy mind-
ezekkel szemben rossz politikus.

Tartam és tartalom

Finnországban az istenadta nép az al-
koholtitalom felfüggesztése mellett nyi-
latkozott meg. Ami azt jelenti, hogy a
nép inni akar. Inni és feledni.
De jelenti azt is, hogy az emberek több-

Kizárólag a jóvátételek ügyét fogják megvitatni a lausannei értekezleten

London, január 2. Az Egyesült Államok kormánya nem kapott meghi-
vást a Lausanneban tartandó jóvátételi konferenciára, de tájékoztatást kü-
ldöttek az amerikai kormánynak is.
A meghívás mellőzéséből politikai és diplomáciai körökben arra követ-
keztetnek, hogy Lausanneban kizárólag a jóvátételek ügyét fogják megvitat-
ni. Németország újabb moratóriumot fog kapni jóvátételi tartozásai törlesz-
tésére. Ha az erre vonatkozó döntést meghozták, a hatalmak kormányai
érintkezést fognak keresni Amerikával, hogy rávegyék háborus követeléseit
leszállítására.

A kínai kormány ellenállásra szólította fel a mandzsuriai kínai haderők főparancsnokát

London, január 2. A nankingi kormány ellenállás kifejtésére utasította
Csang Hszü Liang marsallt.
Cáfolják Kin Csau kiűritését s hangoztatják, hogy a város kormányzója
az esetleges kiűrités után is helyén fog maradni.
Japán hadihajók Port Arthurból megérkeztek Szan-Hai-Kwanba, a kí-
nai Nagy Fal és a tenger találkozási pontjához, hogy a kínaiak csapatmozdu-
latait figyeljék.

A moratórium hírektől függetlenül is estek a román értékpapírok az általános bizalmi válság miatt

Az összes értékpapírok árfolyamvesztését szenvedtek a párizsi piacon

Bucuresti-Bukarest, január 2. A román értékpapírok, amint ismeretes,
súlyos árfolyam veszteségeket szen-
vedtek, azoknak a hamis híreknek ha-
tása alatt, amelyek arról szóltak,
hogy Románia moratóriumot akarna
kérni külföldi tartozásaira. Az érték-
papírok azonban ezektől a hírektől
függetlenül is estek. Az 1929. évi sta-
bilizációs kölcsönkötvények, amelyeket
1930. elején 2.015 frankkal jegyeztek
Párisban, 1931. december 24-én a mo-
ratóriumról szóló hírek elterjedése
előtt 1250-el jegyezték, úgyhogy az
előbbihez képest a papírok 30 százalé-
kos áresést szenvedtek. Az 1922. évi

4 százalékos konszolidációs kölcsönköt-
vény ez idő alatt Párisban 515 frank-
ról 112-re esett. A mi papírjainkkal
egyidejűleg azonban az összes többi
külföldi értékpapírok is estek a párisi
tőzsdén, az általánosan megnyilvánuló
bizalmi krízis következtében.

— Beduinok rablóbandáját tette árta-
lmatlaná Palesztinában az angol karha-
talom. Londonból jelentik: Palesztinában
Transzjordánia határvidékén az angol
karhatalom beduinok rablóbandáját tette
ártalmatlanná. A banda több ízben kö-
vetett el rablásokat gépkocsik utasai és
gyalogosan járó zarándokok ellen.

ségének igen korlátozott érzéke van az
ugynevezett magasabb egészségügyi érde-
kek iránt. Hiába tudja, hogy az alkohol-
nak romboló hatása van az emberi szer-
vezetre és hogy az ivás a morális ellent-
álló erőket is gyengíti — azért inkább
választja a veszedelmet, mint a tilalmat.
A finn népszavazás eredménye annak a
történelmi tapasztalatnak is egyik újabb
gyakorlati alátámasztása, hogy az embe-
rek többsége nem az értelem, hanem a vá-
gyak és érzelmek hatása alatt cselekszik.
Már pedig a vágy arra, hogy jól érez-
zük magunkat, hogy a tapasztalat szo-
moru és lehangoló világot illúziókkal ja-
vitsuk meg: ma sokkal elementárisabb
szükséglete az embereknek, mint valaha
volt. Válságos, új korszakot előkészítő
történelmi fordulatok idején a szenvedés
csökkentését célzó feledés vágya hatvá-
nyozottan tör fel az emberekből. Narko-
tikumot keresnek. Az alkohol mámorát,
mely mialatt rombol, egyben pillanatnyi

feledést ad.
Lehangoló jelenség ez, de letagadhat-
lan realitás. Az emberek nagyrészt nem
ideálok, hanem az élvezetek irányítják.
Nem az ész, hanem az impulzív hajlamok
erői.

Hiszen ha az eszükre hallgatnának, köny-
nyen le tudnának mondani a alkohorról is.
De nem mondanak le, mert saját életük
tartama iránt is közömbösek. A tartam-
nál sokkal fontosabb számukra a tartam-
tartalom, ahogyan azt évekkal ezelőtt — a bi-
cserdizmussal kapcsolatban — éppen Kar-
inthy Frigyes állapította meg.

Hogy ez a tartalom fiktív értékű, nem
fontos. Nem fontos, mert mámor, fele-
dést, illúziót ad. És mindezt ma nagyobb
szükség van, mint valaha. A kenyér és
munka hiányát csak az olcsó alkohol má-
mora tudja feledtetni.

Ez a lélektani háttere a finn népszava-
zás eredményének.

VILÁG TÜKRÉ

A lengyelországi zsidóság tragédiája

Rövid ideig tartó lappangás után
a lengyelországi antiszemitizmus is-
mét teljes erővel tombol. Néhány hét-
tel ezelőtt durva excessusok vihara
vonult végig a lengyelországi zsidóság
fölött és ezek az excessusok méltó
visszhangra találnak most a lengyel
parlamentben, a sajgóban, az igazság-
szolgáltatási fórumok előtt. A huligá-
nok, akik ártatlan embereket véresre
verték, akik bevették a kirakatablak-
kat, üzleteket fosztottak ki, szabadlá-
bon járnak. De egy tizenhét éves fiatal
zsidó fiút, aki védekezni merészelt tá-
madóival szemben, nyolc hónapi börtö-
nre ítélték el a bekötött szemű leng-
yel justíciá. A zsidó tanácsosok ha-
tározati javaslatban akartak tiltakozni
Varsó városi tanácsülésén a zavargá-
sok ellen. Az antiszemita tanácsosok
tiltakozása azonban elegendő volt ah-
hoz, hogy nemcsak a keresztény bal-
oldali pártok, de a kormánypárt által
is támogatott javaslat ne kerüljön sza-
vazás alá.
A fizikai szenvedések, az erkölcsi
torturák azonban csupán egyik oldalát
mutatják a lengyelországi zsidóság
szomorú tragédiájának. A kilengések
és a jusztic-mord mindenesetre alkal-
masak arra, hogy ismétlenül felhívják
a figyelmet a lengyelországi zsidó tra-
gédiák másik, sokkal keservesebb és
sokkal veszedelmesebb arculatára. A
három milliós lengyel zsidóság néma
és kétségbeesett küzdelmet vív a nyo-
morral, amely napról-napra szedi ál-
dozatait és amely ma már valóban a
teljes megsemmisüléssel fenyegeti a
zsidó tömegeket. Itt egész egyszerűen
arról van szó, hogy hárommillió em-
berre az éhhalál várakozik. És egészen
bizonyos, hogy ha a világválság miatt
nem volnának az emberek az egyes
országokban saját bajaikkal elfoglalva,
ugy a zsidók és nemzsidók egyaránt
felfigyelnének erre a tragédiára, fel-
figyelnének és közbelépnének.
A világválság nem főoka a lengyel
zsidóság anyagi összeomlásának. A
lengyelországi zsidók egzisztenciája
az orosz területekkel való kereskedel-
mi kapcsolatokra volt mindenképp
felépítve. Ez a létalap elveszett. Az új
lengyel államban két mozgó oka volt
a zsidó tragédiának: a lengyel uralko-
dó körök antiszemita beállítottsága s
a zsidó lakosságnak csaknem kizárólag-
osan városi jellege. Lengyelország
hetven százalékban agrárállam, ennek
megfelelően — akárcsak Romániában
— a kormányok védik a falut és a vá-
rosra hárítják a terheket. A városban
pedig zsidók laknak. Lengyelek is, de
ezeket belső professzionizmus, mono-
polpolitika, állami hivatalokban való
elhelyezkedés és hitelintézetek védnek.
A zsidó kereskedő, a zsidó kézműves
és iparos pusztulásra vannak ítélve.
Nincs törvényparagrafus a zsidók el-
len. Csupán olyan rendelkezések, ame-
lyeket a zsidók ellen és a lengyelek ja-
vára hajtának végre. Például: kézmű-
veseknek visszamenő hatállyal be kell
bizonyítani munkaképességüket. Ha
lengyel kézművesnek megtudják sze-
rezni a bizonyítványt, a zsidók nem.
Az állami kézműves-iskolákban a zsi-
dó tanulók száma 2 százalék. A zsidó
kereskedő és kisiparosoztály hanyat-
lása már a világháboru előtt megke-
zdődött. Másutt azonban ezek az elem-
ek egészségesebb rétegeződés folytán
más életlehetőségekben találnak leve-
zetést s mindenesetre kormánytámoga-

ásban részesülnek. Lengyelországban a hivatalos politika csak meggyorsítja a pusztulás tempóját.

A zsidók tiszszázalékát teszik ki az ország népességének a körülbelül 40 százalékát fizetik be az országra kivetett adóknak. A száraz kenyérre is alig elegendő paraszokat veszi el a zsidóktól a kegyetlen és kérérlhetetlen adómasina. És mennyi indirekt adó nehezedik a zsidókra: saját iskoláikat kell fenntartaniuk, amelyek az államtól egy fillért sem kapnak, de amelyektől mégis megvonják a nyilvánossági jogot. A lengyel kormányok nem szünnék meg hangoztatni, hogy teljes jogegyenlőséget akarnak biztosítani, de még egy sem akad, amely ne folytatta volna elődjének antiszemita politikáját. Numerusz klauzusz nincs. De az egyetemre nem jut be több, mint tiszszázalék zsidó és ez is csak a legnagyobb nehézségek árán. Egyes főiskolákra a numerusz nullus is bevonult már. S az egyetemekről kikerülő zsidó diák előtt le vannak bocsátva a sorompók. A zsidó szülők nem tudnak mihez kezdeni gyermekeikkel. Egyrészt kommunista lesz és megtölti a lengyel börtönöket. A többség Palesztina-beállításra és várja a Palesztina felé meginduló bevándorlást.

A lengyelországi zsidó intézmények kétségbeesetten kiabálnak segítségért a világra. A lengyel zsidók számára nincs kereset, nincs tőke és nincs tartalék. Tízszázalék sőt többet kell keresniük. Más országokban is van válság, de ez főleg újkeletű. Vannak még tartalékok. Lengyelországban a zsidó nvomor tradíció. Az amerikai rokonok küldeményei, a jótékonyági tevékenység, a Joint támogatás eddig elfátyolozták a való helyzetet. E segítségek, amelyek az éhenpusztulástól mentették meg a zsidóságot egész rétegeit, most nagyrészt kimaradtak. A lumpenproletárok számára eddig két lehetőség volt: nyomorogni, vagy kivándorolni. A határok lezárultak, most már csak az első lehetőség áll fenn. A helyzet kétségbeesett. A lengyelországi zsidókon segíteni kell és segíteni csak az aktív cionizmus tud.

A délaustráliai erdőtüzek végpusztulással fenyegették Ujdelwales fővárosát. Londonból jelentik: A délaustráliai éghullám következtében támadt hatalmas préri- és erdőtüz Ujdelwales fővárosát, Canberrát végpusztulással fenyegette. Ezer főnyi katonaság és tűzoltóság tehetetlen volt a pusztító elemekkel szemben. Szerencsére a szél irányt változtatott s így Canberria megmenekült a biztos pusztulástól.

Finnország népének többsége az alkoholtilalom eltörlése mellett nyilatkozott meg. Helsinkiből jelentik: A szesztilalmi népszavazásban a tilalom eltörlése mellett 207 ezer, enyhítése mellett 6200 és további fenntartása mellett 60 ezer választó adta le szavazatát. A tájékoztató jellegű népszavazás után a végleges döntés a szesztilalmi kérdésben a parlamentet illeti meg.

A dohánygyártásról szóló szerződés megkötésére vonatkozó megbízási szerződés precíz magyar fordítása kapható dr. Mandel Fordító Irodában, Cluj, Str. Memorandului 24. Ára 100 lej, vidékre portóval 110 lej.

Alkoholmérgezésben halt meg Szilveszter éjszakáján egy urileány. Budapestről jelentik: Trattner Vera ismert budapesti urileány, Trattner Dénes cementgyáros leánya, Szilveszter éjjelén alkoholmérgezés következtében meghalt. Trattner Verának, akinek szervezete különösen érzékeny volt az alkohollal szemben, veséjét támadta meg végzetesen az alkohol-méreg.

Leszerelünk! Newyorkból jelentik: Februárban és márciusban a Csendes óceánon óriási arányú flottagyakorlatok lesznek, amelyeken az egész amerikai tengeri haderő részt vesz s amelyekbe a szárazföldi hadsereg egy része is bekapcsolódik. Feltűnőnek tartják, hogy az óriásmánóvert éppen abban az időpontban rendezik meg, amidőn az amerikai leszerelési delegáció Genfben tárgyal a leszerelési világkonferencián a többi nemzetekkel a fegyverkezések csökkentéséről.

Világnyelvek

Magántanulás útján való elsajátítására alkalmas nyelvtanok Schidlof dr. „1000 szó” módszere gyűjtő dobozban összegyűjtve. Angol 204, francia 204, német 204, olasz 272, spanyol 272 lej. Lepagánál Kolozsvár — kérjen ingyen nyelvkönyvjegyzéket.

A PÉNZ TRAGÉDIÁJA

IRTA: DR. LIGETI SÁNDOR ÉS DR. MARTON ERNŐ (14)

Egyeduralkodói szerephez jut a pénz

A hűbériség merev és fejlődést korlátozó rendszerébe a keresztes háborúk hoztak nagy változásokat. A Kelet megismerésével erősen felélénkült a nemzetközi forgalom, amelynek azonban már pénzre volt szüksége s így a keresztes háborúk közvetve nagy lépéssel vitték előre a pénzgazdálkodás fejlődését. Ez a fejlődés csakhamar odavezetett, hogy fokozatosan megszűnik a naturálgazdaság és az azt jellemző zárt házi gazdálkodás. Ezzel egyidejűleg bomladozni kezd a hűbérrendszer is és kezdetét veszi a városi polgárság kialakulása, amely viszont a központi hatalom megerősödéséhez vezetett a hűbérurak túltengő erejével szemben.

A keresztes háborúk új világot tártak fel a benne résztvevő főurak és zsoldos katonák előtt, amelynek nyomán új szükségletek támadtak. A főurak növekvő igényei, a kastélyok fejlődő kényelme és pompája élénk piacot teremtettek a Kelet felől Európába irányuló kereskedelemnek. Nagy kereslet indult meg fűszerek, fényűzési tárgyak, selyem és biber anyagok, művészi fegyverek és egyéb ötvösmunkák után, de ezeknek a megszerzéséhez már pénzre volt szükség, a nemzetközi kereskedelem e jól bevált eszközére.

A pénzgazdálkodás reneszánsza

A hűbérurak most már arra törekedtek, hogy minél több pénzhez jussanak, ezért szívesen vették, sőt követelni kezdték, hogy jobbágyaik és iparosaik termékei és áruk helyett pénzzel váltsák meg a hűbérési szolgáltatásokat és megengedték, hogy a kézművesek mások részére is dolgozhassanak, természetesen pénzért, amelynek egy része a hűbérurat illette. Így a szorgalmas és jól dolgozó iparos lassanként jóléthez juthatott, vagyont gyűjthetett magának, amit a hűbérurak pénzéhez megváltotta s így felhasznált, hogy függetlenségét megvásárolhassa urától, a városba költözött el, minél messzebb a várkastély közeléből. Eleinte még a városba költözött iparosnak is pénzválságot kellett fizetnie volt urának, de később teljes szabadságát is megvásárolhatta.

Igy keletkezett a pénzgazdálkodás hatásaként a városi szabad önálló kézműves osztály, amely a városok gyors felvirágzását eredményezte. Ez az új városi polgárság csakhamar jelentős tényezőjévé vált a gazdasági és politikai életnek. A szükségletek szaporodása és az egész életmód átalakulása egyre gyümölcsözőbbé tette a hűbéri megkötöttségből felszabadult emberi munkát. Az ingó vagyongyűjtés és a pénz a városok falain belül gyűlt össze és itt jelentkezik először a pénztőke, mint a fejlettebb gazdasági viszonyok produktuma, amely hova tovább mozgató rugója lesz az egész termelési processzusnak. A tőke ezzel párhuzamosan a legjelentősebb politikai tényezővé válik, a hatalom szimbóluma és forrása.

Megerősödik a központi hatalom

A fejlett városi élet már nem nélkülözhetette a pénzt, sem mint csereeszközt, sem mint értékmérőt. A városi iparos nem üzhetett cserekereskedelmet, mert ez nem biztosította már megélhetését. A városi lakosnak sem kertje, sem birtoka nem volt s így rá volt utalva arra, hogy a szükséges élelmiszereket pénzért vásárolja meg. A kereskedők közti forgalomban pedig egyenesen nélkülözhetetlenné vált a vert pénz. A városi élettel együtt járó és mindinkább erősödő pénzgazdálkodás egyre jobban lazította a hűbérrendszeret kereteit. A városi embernek már nem volt szüksége védelmezőre s így megszűnt az a legfontosabb lélektani és politikai motívum, amely a hűbéri rendszert kialakította. A városi polgárság a központi hatalom védelme alá helyezte magát, amely a legkülönbözőbb kiváltságokat juttatta a városoknak a városok viszont kellett pénzmennyiséggel látták el a királyt, aki így sikeresen tudott szembeállni az elhatárolódott vidéki kiskirályokkal.

A központi hatalom lassanként letörte a helyi hatalmasságokat és a földbirtokos nemesség ellenállása a fejlődő városi polgársággal és erősödő központi hatalommal szemben teljesen hiábavalóvá bizonyult. A pénzügyi eszközök bir-

tokában lévő központi hatalom felfegyverezte a földnélküli parasztfélszázalékot, hivatásos katonákra képezte ki őket s ennek a haderőnek a feudális nemesi felkelés nem tudott ellenállani. A királyi zsoldos hadseregek élén pénzzel fizetett hivatásos vezérek állottak, akik könnyűszerrel jutottak fölénybe a lovagi haderők gyöngye kötelékei fölött.

A pénz egyeduralmi szerephez jut

A középkor második felében ilyenformán a pénzgazdálkodás egy érdekes jelenséget hívott életre, a háborúra vállalkozó zsoldos vezért, a condottieri-t, aki valóságos kapitalista vállalkozó volt már. Pénzért adta el magát és seregét, pénzért

Elégtétel a borsai segélyező bizottságnak

Galuth-életünk tragikus hajtása volt az a bűnvádi feljelentés, amely néhány hónappal ezelőtt a borsai segélyező bizottságot illette azok részéről, akik minden áron politikai tőkéket szerettek volna kovácsolni az úszkös borsai romokból. Annál megnyugtatóbb és felfelé emelőbb a máramarosszigeti ügyészségnek a napokban hozott ama döntése, amely kategórikusan elutasítja az alaptalan vádat és teljes elégtételt szolgál a rosszindulatulag megrágalmazott segélyező bizottság tagjainak, akik igaz zsidó áldozatkészséggel tették magukévé a borsai tüzkárosultak ügyét.

Ismeretes, hogy a borsai tüzvész után segélyező bizottságok alakultak meg: Borsán, Máramarosszigeten és Kolozsváron. Az akció nagy lendülettel és hathatós eredményekkel indult meg. Sajnos, akadtak olyanok is, akik az önzetlen és odaadó fellegítő-munkát, a maguk sötét gondolataikkal szerették volna aláadni és politikai tőkéket akartak kovácsolni a segélyakcióból. De hiába volt minden okvetlenkedésük. Hiába volt minden gáncsoskodásuk. A segélyező bizottságok 112 legett ház helyett 127-et építettek fel Borsán.

A politikai tőkekövacsolók azonban sehogysem tudtak megbékülni ezzel a helyzettel és bérenceik útján: mintegy husz feljelentést inszenáltak a borsai segélyező bizottság ellen. A máramarosszigeti vizsgálóbíró napokat időzött Borsán, hetekig dolgozott a bizottság könyveinek átvizsgálásán és minden adatot a legaprólékosabban megvizsgált és egyetlen körülményt se tévesztett szem elől. De hiába volt: husz feljelentés is! A vizsgálóbíró hosszú hetekig tartó vizsgálat után meggyőződött arról, hogy a segélyező bizottságok: Borsától Kolozsvárig, önzetlen és abszolút becsületes munkát

harcolt és meg is halt pénzért. Zsoldos emberanyag volt bőven; a fölöslegessé vált hűbéres gárdisták és a földnélküli parasztok.

A pénzgazdálkodás tette lehetővé a központi hatalom számára azt is, hogy pénzzel fizetett hivatalnokokat állítson a közigazgatás szolgálatába. Míg azelőtt föld, del és jobbágyokkal kellett jutalmazni a magasabb hivatalnokokat s ezáltal elősegítette azt, hogy ezek a hivatalnokok önálló vidéki hatalmasságokká válhassanak, addig most a pénzfizetés révén sokkal függőbb viszonyba jutottak a központi hatalommal s azt hűségesebben is szolgálták.

Igy rombolta le fokról-fokra a pénzgazdálkodás a hűbéri rendszer egykor masszív épületét és építette újjá az alapjaiban megrendült központi hatalmat, annyira, hogy csakhamar megjelenik a látóhatáron a történelem új kurzusa, az uralkodói abszolútizmus. A hűbérrendszer pusztulásával párhuzamosan tűnik el a gazdasági életből a naturálgazdaság és cserekereskedelem és veszi át egyeduralmát a pénz, mint általános csereeszköz, az áruk forgalmának közvetítője.

(Folytatjuk)

végeztek a borsai károsultak érdekében. A vizsgálat befejezése után, Biz máramarosszigeti vizsgálóbíró így szólott a borsai segélyező bizottság titkárhoz

— Becsületesen dolgoztak az urak a vizsgálatot felfüggesztem!

Es most amikor talán utolsó künket írjuk a borsaiakról, engedjék meg, hogy megemlékezzünk magunkról, akik odaadó és önzetlen munkával felépítették a legett Borsát. Es itt első sorban az Uj Keletről köszönelünk. Az Uj Kelet nemcsak nagyszolgálatokat tett a borsai segélyakcióknak és a borsai zsidók védelmének, hanem nagy anyagi áldozatokat is hozott áltálal, hogy legkiválóbb munkatársait küldte le, valahányszor veszélyben forogott a borsai zsidóság. Igaz áldozatkészség jegyében álltak a borsai károsultak szolgálatát a kolozsvári központi bizottság tagjai akik fáradhatatlanul dolgoztak a zsidósegélyező felépítéséért. A máramarosszigeti bizottság pedig a tragikus események izzó atmoszférájában nyomban hozzájárult a segélyhez és ök voltak azok, akik szemelátván a tragédiát, beindították a sikerrel végződött akciót. Es nem bad megfélemedkezünk a borsai bizottság tagjairól sem, sőt elsősorban nekik kell gondolnunk e hálás visszajelzés során, hiszen az ök helyet a legnehezebb, mert állandóan tüzkárosultak között és azoknak fontos ostromaik alatt, súlyos felelősséggel a vállukon, kellett hivatásukat magaslatán állaniok.

A borsai tüzkárosultak az első pillanattól kezdve megvetették a denunciationsokat és hálaival gondoltak azokra, akik önzetlen munkával visszajuttatták őket hajlékaikba.

Riesel Jakob.

Látogatás a... Egy tan... Egy pol... SZO... Egy gim... éve

Oradea-Nagyvárad Kelet kiküldött... város zsidóság... tézményt tart fenn... városa Erdélynek... iskola van és ez a... a mai napig a leg... árán fenmaradt, u... lozsváron a Tarbu... emléke is kiveszett... Megnéztük: hog... sujtotta Nagyvárad... kat. Minden felekez... segélyt kap a k... csak a zsidóság sze... lióval. Nyolcemilli... minden zsidó hitkö... rális és szociális in... Nagyvárad zsidós... nagy szeretettel csü... felüli megterhelés... intézeteket.

Az ortodox hitköz... középiskolájába k... Bíró Márk iskolaiga... tes felvilágosítások... séről. Ez az iskol... tanintézeteknek Erd... vel ezelőtt létesített... ség. 1786-ban alaku... után, 1870-ben a zsi... szakadásának évében... kődését, amelyet 18... 1888-ban létesített... elemi iskola mellé a... és leánytagozattal... nagy szerepet játszó... periumvátozás éve... ma román nyelvű ok... várad leglátogatotta...

„Nem... Nehezen élünk... a hitközség óriás... intézetért. Azt a m... sem folyósították nek... költségvetésben elő... 1930-as államsegélyt... beszercei irodánál r... maztuk az államsegé... dig még semmit nem... kend kívül neheze... segélyből egy tan... 2500—2800 lej jut é... annyira minimálisak... gely is jól jönne szá...

Háromszázezer lej... szes ortodox iskolák... Az állam különösi... zsidósággal szemben... hogy ugyanakkor az... kal kevésbé nagylelk... — Az iskola évről... ben tartja magát. A... vesztciókat eszközö... templomot s tagjai... igénybevennie, mert... zebb terhe a hitközsé... fiu- és leányiskolák... elemi és hat középisk... sen hétszáz növendéke... ami rendkívül tekinté... intézet nevel ennyi gy...

Nő a tan... száma... — Meg tud élni... jövedelmekből? — Rendkívül nehez... ben jelentkeznek tand...

Elérkezett az utolsó alkalom amikor még kipróbálhatja szerencséjét és egy 100 lejes Zsidó Kórház sorsjeggyel könnyűszerrel milliomos lehet Százan és százan nyertek már kisebb-nagyobb összegeket a Zsidó Kórház sorsjátékán. Január 12-én lesz az utolsó húzás amelyen az 1,000,000 lejes főnyereményen kívül még számos nagy nyeremény kerül kisorsolásra. Ne habozzék tehát, hanem Vegyen még ma Zsidó Kórház sorsjegyet Postai megrendelésnél 100 lej beküldése ellenében portómentesen küld egy sorsjegyet a Zsidó Kórházegyesület Központi Sorsjátékintézősége, Cluj, Piata Unirii 20.

Tűzifa I. parkettfa hántottfa gyertyán, búlk, tölz Rimóc Cal. Dragalina 9. Otodik

Látogatás a nagyváradai zsidó középiskolákban

Egy tanító fizetése 30 éves szolgálat után 4856 lej
Egy polgári iskolai tanár fizetése 30 éves szolgálat után 6382 lej
Egy gimnáziumi tanár fizetése harminc éves szolgálat után 8500 lej

Rendkívül nehéz viszonyok között, horribilis deficitekkel dolgoznak a nagyváradai zsidó középiskolák

Oradea-Nagyvárad, január 2. (Az Uj Kelet kiküldött munkatársától). Nagyvárad zsidósága rengeteg szociális intézményt tart fenn. És ez az egyetlen városa Erdélynek, ahol két zsidó középiskola van és ez a két középiskola mind a mai napig a legnagyobb erőfeszítések árán fenmaradt, ugyanakkor, midőn Kolozsváron a Tarbuth liceumnak még az emléke is kiveszett már az emberekből. Megnéztük: hogyan bírja el a krízis-sújtotta Nagyvárad ezeket a középiskolákat. Minden felekezet jelentékeny államsegélyt kap a kultuszminisztériumtól, csak a zsidóság szemét szurják ki 8 millióval. Nyolcmillióval kell fenntartani minden zsidó hitközséget, minden kulturális és szociális intézményt...

Nagyvárad zsidóságának érdeme, hogy nagy szeretettel csüng iskoláin és erején felüli megterheléssel tartja fenn a tanintézeteket.

A százötvenéves iskola

Az ortodox hitközség elemi és alsófokú középiskolájába kopogtattunk be, ahol Biró Márk iskolaigazgató szolgált részletes felvilágosításokkal az intézet működéséről. Ez az iskola egyike a legrégebb tanintézeteknek Erdélyben. Százötven évvel ezelőtt létesítette az iskolát a hitközség. 1786-ban alakult az elemi. Száz év után, 1870-ben a zsidó hitközségek kettészakadásának évében felfüggesztette működését, amelyet 1872-ben kezdett újra. 1888-ban létesítették a négyosztályos elemi iskola mellé az algimnáziumot, fiú és leánytagozattal. Azóta működik ez a nagy szerepet játszó intézet, mely az impériumválozás éveiben is fenmaradt és ma román nyelvű oktatással egyike Nagyvárad leglátogatottabb iskoláinak.

„Nem kapunk államsegélyt“

— Nehezen élünk — mondja az igazgató —, a hitközség óriási áldozatokat hoz az intézetért. Azt a minimális államsegélyt sem folyósítják nekünk, amit az állam a költségvetésben előirányzott. Még az 1930-as államsegélyt sem utalták ki. A beszercei irodánál már többször szorgalmaztuk az államsegély kiutalását, de eddig még semmit nem kaptunk. Tanerőinket rendkívül nehezen fizetjük. Az államsegélyből egy tanerőnkre mindössze 2500—2800 lej jut évenként. A fizetések annyira minimálisak, hogy még ez a segély is jól jönne számunkra...

Háromszázezer lej államsegély az összes ortodox iskoláknak...

Az állam különösképpen nagylelkű a zsidósággal szemben. Még megnyugtató, hogy ugyanakkor az adóinkasszónál sokkal kevésbé nagylelkű...

— Az iskola évről-évre egyre nehezebben tartja magát. A hitközség sulyos investíciókat eszközölt, most épített egy templomot s tagjait fokozottabban kell igénybevennie, mert az iskola a legnehezebb terhe a hitközségnek. Párhuzamosan fiú- és leányiskolákat tartunk fenn, nyolc elemi és hat középiskolai osztályt. Összesen hétszáz növendéke van az intézetnek, ami rendkívül tekintélyes szám. Kevés tanintézet nevel ennyi gyereket...

Nő a tandíjmentes diákok száma

— Meg tud élni az iskola a tandíj-jövedelmekből?
 — Rendkívül nehezen. Évről-évre többen jelentkeznek tandíjmentességért. A

két középiskolában 120 ezer lej, az elemi iskolákban 194 ezer lej a tandíjkezdvények összege. Ennek arányában természetesen redukálni kell költségvetésünket. 1930-ban 1,351 ezer lej volt az iskola tandíjjövedelmi előirányzata. 1931-ben ezt már 1,200 ezer lejre kellett redukálni. Ugyanakkor az iskolák készkiadása 1,600,000 lej, ami azt jelenti, hogy az iskolafenntartó hitközség évi 400,000 lejt fizet rá a tanintézetre. Ennek arányában természetesen rendkívül nehezen tudjuk rendezni fizetéseinket. Tanerőink három részletben kapják meg a fizetésüket... Olyan nehezen inkasszálunk, hogy nem tudunk pontosan elsején fizetni, ahogyan pedig ideális volna.

A „brutto“ fizetések

— Milyen díjazást kapnak a zsidó tanerők?

— A fizetések, sajnos, még az áldozati adóval sujtott állami tanárok fizetésének niveljét sem éri el. Egy harmincéves szolgálati idővel rendelkező tanító fizetése 4956 lej, míg egy ugyanolyan szolgálati idővel rendelkező középiskolai tanerő 6382 lejt kap. Az állami elemi, illetőleg polgári intézeteknél sokkal jobb a fizetések, de mi a jelenlegi viszonyok mellett, főképpen pedig azért, mert nem kapunk

államsegélyt, nem tudunk nagyobb fizetést adni. Ez természetesen a brutto fizetés, ebből még levonásba kerülnek a különböző illetékek...

Biró Márk igazgató végigkalauzol az egész épületen, amely tiszta termelivel, rendbentartott folyosóival, higiénikus elrendezésével az ideális iskolaépület minden erényével ékeskedik.

— Tessék megírni — mondja bucsuzásul Biró Márk igazgató —, hogy nagyon nagy szükségünk van a zsidóság pártfogására. És az Uj Kelet, mely annyira népszerű a mi városunkban s a legjobb szolgálatot teljesíti, ha felhívja a fölöttes tanügyi hatóságok figyelmét arra, hogy milyen nehezen élünk és milyen nehezen teljesítjük hivatásunkat az állam támogatása nélkül...

Míg az ortodox iskolától Salamon Ernőnek, a nagyváradai zsidó liceum igazgatójának lakásáig érünk, bőven gondolkozhatunk az államsegély kérdésén, mely körül nemrég olyan parázs viták voltak a parlamentben. Ha jól emlékszünk, valamelyik kormányparti honatya kiáltotta oda dr. Fischer Józsefnek: „Minek maguknak államsegély, hisz van pénzünk elég“.

Ezzel a megállapítással szemben áll az a tény, hogy egy zsidó polgári iskolai tanár 30 éves szolgálat után 6382 lej

brutto fizetést kap három részletben havonta...

A zsidó liceum igazgatójánál

Salamon Ernő liceumigazgató is ezeket mondja:

— Az államsegélytől régen meghaltunk volna éhen. Kaptunk nemrég valamit, de az semmire nem elég. Az iskola mégis fenntartható, a kongresszusi hitközség nagy áldozatokat hoz, hogy a liceum minden zavar nélkül működje tovább. Van 225 növendékünk a 7 osztályban és dicsekvés nélkül állapíthatom meg, hogy nagyon szép eredményeket értünk el. Az elmúlt évben 28 végzett növendékünk közül egy diák bukott meg csupán az érettségén. A legjobb eredményt értük el nemcsak Nagyváradon, de az egész országban.

— Az intézet anyagi helyzete?

— Rendkívül nehezen élünk. A hitközség kebelében most az iskolapártoló egyesület felállítására történnék kezdeményezések, amely az egész iskola iránt érdeklődő zsidóságot meg akarja szervezni intézetünk számára. Kis fizetéseket adhatunk csak, a tanári fizetések 8500 lej körül forognak, ami lényegesen alacsonyabb, mint az állami középiskolai tanárok díjazása. Huszonkét tanerő működik az iskolában, akik közül 9 intézeti tőrzstanárunk van, a többiek óraadók, az itteni román intézetekből.

— Deficit?

— Van. A hitközség nagyon nehezen fizeti. De az intézet népszerű, Máramaros-tól a Székelyföldre minden városból vannak növendékeink.

— Mivel lehetne rendes mederbe terelni az iskola pénzügyeit?

— Kizárólag az államsegéllyel. Az pedig nincs. Ami van az ugyszólván semmi. Itt is eljutottunk a végkonklúzióhoz. Államsegély.

Vajjon hogyan lehetne Románia kormányait egy kis nagylelkűségre szoktatni? (—lay)

Indiában újból fellángolt a passzív ellenállás mozgalma

Minden kooperációt megszüntetnek az angolokkal. Számolnak Gandhi újabb letartóztatásával

London, január 2. Indiában feléledt a passzív ellenállás mozgalma. A pánindiai kongresszus végrehajtó-bizottsága újból kimondotta a külföldi áruk bojkottját s kötelezte a nacionalista hindukat az állam kereskedelmi vállalatainak a posta, vasut stb. igénybevételek mellőzésére. A pánindiai kongresszus közelebről panasziratot in-

téz a világhatalmakhoz, melyben ismertetni fogja az indiai helyzetet. A hindu nacionalisták számolnak azzal, hogy vezéreiket, köztük Gandhit, az angol kormányzat újból bebörtönözteti. Gandhi mosolyogva beszélt erről az eshetőségről. A helyzet újra kritikussá kezd válni. Újabb jelentések arról számolnak be, hogy Indiában a helyzet to-

vább éleződik. Lord Willington indiai alkirály irásban választ adott Gandhi levelére. Nem zárkózik el a további tárgyalások elől, de a rendfenntartási intézkedések felett nem hajlandó vitába bocsátkozni a Mahatmával.

Az indiai nacionalista vezeték a válasza után minden kooperációt lehetetlennek tartanak az angolokkal.

Goga Octavian az új miniszterelnök-jelölt

Bárki is jönne uralomra csak parlamentáris rendszerrel kormányozhat

Bucuresti-Bukarest, január 2. A lapok élénken kommentálják Ducának az Adevurulban megjelent újvi nyilatkozatát. Megállapítják, hogy Duca a legélesebb személyi támadást intézte a kormány ellen és ezzel megadta az irányt a liberális párt ezutáni magartásának. Lényegileg a nyilatkozat nem más, mint követelése az alkotmányos alapon nyugvó parlamentáris rendszernek. Miután február 15-ig tart az a határidő, ameddig a pártok a konverziós javaslat megszavazására ugynevezett fegyverszünetet adtak a kormánynak, kétségtelen, hogy ezen időpont után ez a lekötöttség megszűnik és a legádázabb politikai harc indul meg a kormány ellen.

Az „Adevurul“ szerint új kombiná-

ció kelt szárnyra politikai körökben. Goga Octavian személyéről kolportálják azt a hírt, hogy ő lesz az, aki a következő kormányt fogja alakítani.

Ez a kombináció meglepetésszámba megy ugyan, de azért lehetségesnek tartják és természetesen különbözőkép

ítelik meg.

Duca nyilatkozatával kapcsolatban azt a következtetést vonja le a sajtó, hogy bárki is jön, csak parlamentáris kormányrendszer mellett fog kormányozhatni.

Sulyos zavarokat okozott a hóvihar a posta- és vasuti forgalomban

Nagy késésekkel közlekednek a vonatok a hóvihar miatt

Bucuresti-Bukarest, január 2. Az ország szerte dúló hóviharok rendkívüli károkat és zavarokat okoztak a telefon, táviró és vasutvonalokon. Bukarest telefonösszeköttetése, Ploesti, Szi-

naja, Cluj, Cernauti, Constanta, Braila, Focsani, Galati és más centrumokkal megszakadt. A legtöbb helyen a telefonhuzalok a hó terhe alatt leszakadtak és a telefonpóznák kidőlték. Számos irányban a vasuti közlekedés is sulyos akadályokba ütközött, elsősorban Bukovinában, amely egyelőre el van vágva az ország többi részétől. Sok helyütt 130 cm. a hó. Temesvár, Arad, továbbá Arad és Nagyvárad között szintén megszakadt a vasuti közlekedés. Más vonalokon részleges zavarok vannak.

Tűzifa I. szaraz

parkettfa 63 lej
 hántottfa 75 lej
 szertyán, bükk, tölgy legolcsóbban
Rimóczi-tól
 Cal. Dragalina 9. Telefon 616.

Hibásan működő

központi fűtéseket rendbehozok. Fizetendő csak kifogástalan működés esetén
MARKO V. okl. gépészmérnök Cluj,
 S. r. N. Joraa II. Telefon 453.

Otödik évtized óta németországi prakszissal ruhákat fest tisztít CZINK

penzért. Zeoldos... a fölőlegessé... a földnélküli...
 lehetővé a köz... is, hogy pénz... állítson a köz... azelőtt föld... jutalmaznia a... ezáltal előse... a hivatalnokok... gókká válhassa... etés révén sok... jutottak a köz... uségesebben is...
 fokra a pénz... dszer egykor... te újjá az alap... ponti hatalmat... megjelenik a... uj kurzusa, az... A hűberiség... an tűnik el a... rágazdaság és... zi át egyed... mint általános... rgalmának köz...
zö bi-
 sultak érdek... ése után, Biz... álóbiró így sz... bizottság
 oztak az uró... ztem!
 an utolsó... akról, enged... kézzünk m... önzetlen n... éggett Bor... Uj Keletről k... nemcsak nag... rsai segély-akci... lők védelmének... dozatokat is ho... válóbb munka... lahányszor ve... sai zsidók... jegyében ál... k szolgálatá... bizottság tag... olgoztak B... éséért. A... g pedig m... ó atmoszfé... ott a segély... akik szemé... ndították a... ót. És nem... a borsai biz... t elsősorban... hálás vissz... az ő helyz... rt állandóan... azoknak fol... sulyos felelő... ellett hivatásu...
 ak az első pill... ték a denuncia... dolnak azokra... l visszajuttatták
 Riesel Jakob.
alom
 Kórház sors...
 Zsidó Kórház
 huzás
 nagy nyere...
Kór-
 esen küld egy... zósége, Cluj,

Az erdélyi Hasomér Hacair kolozsvári konferenciája

Cluj-Kolozsvár, január 2. December 28 és 29-én zajlott le az erdélyi Hasomér Hacair szervezet jecéjainak (a legidősebb korosztály) találkozója Kolozsvárt. December 28-án este 8 órakor nyílt meg az értekezlet a kolozsvári Hasomér Hacair helyiségport otthonában. Jelen voltak a kolozsvári jecérek teljes számban, a kolozsvári Hasomér Hacair chalucetelep tagjai és számos vidéki vendég. A „Techázákna”, a chaluciu indulójának hangjai mellett nyílt meg a gyűlést a Hanhagat Hagalil nevében Judovits Jisáj, az erdélyi rész vezetőség tagja. Rövid szavakban méltatta az összejövetel jelentőségét és átadta a szót Salamen Dávidnak, aki megtartotta előadását „A Hasomér Hacair és az erdélyi zsidó ifjuság” címen. Az előadás kiemelte azt a tényt, hogy dacára a nehéz körülményeknek, sikerült a mozgalomnak Erdélyben is kifejlődni és ez jele annak, hogy a növekvő gazdasági nehézségek következtében a zsidó tömegek Erdélyben is fokozatosan pauperizálódnak és a cionista megvalósítás és ezzel a chaluciu immár életkérdésévé válni az erdélyi zsidóságnak is. Örömmel regisztrálta az előadó, mint a Hasomér Hacair igazának egyik lelektatásabb bizonyítékát, hogy a mozgalom eszméje tért hódított a már szervezett cionista ifjuságban is.

Másnap délelőtt és délután szervezeti kérdésekkel foglalkozott az értekezlet, míg este Judovits Jisáj tartotta meg előadását „A Hasomér Hacair az erdélyi cionizmusban” címmel. Előadó kiemelte azokat a feladatokat, amelyek az erdélyi polgári cionizmus jelenlegi dekadenciájának korszakában a Hasomér Hacairra, mint az egyetlen munkácionista mozgalomra hárulnak, annak ellenére, hogy a Hasomér Hacair feladatai elsősorban az ifjuságnak a palesztinai chaluciu megvalósításra való nevelését célozzák.

Az ezt követő vita után Székely Mose előadása következett a munka kérdéseiről a jecékorosztályban. Végül újból Judovits Jisáj referált a chaluciu megvalósítás és a hácsará konkrét kérdéseiről. Előadó felvázolta azokat a nehézségeket, amelyek Erdélyben a chaluciu megvalósítást gátolják és rámutatott arra, hogy a különböző atntichaluciu teóriák által félrevezetett erdélyi zsidó ifjuságban milyen nehezen tud utat törni a chalucigondolat. Sajnálattal állapította meg, hogy a chaluciu gondolat nem mindig találkozott az erdélyi cionizmus körében a kellő megértéssel. Az előadást élénk vita követte, majd az alábbi határozatokat fogadták el:

Az erdélyi cionizmus helyzete

„Az erdélyi Hasomér Hacair jecéjainak 5692 Tévát 18 és 19-én tartott értekezlete aggodalommal látja, hogy az erdélyi cionizmus helyzete napról-napra súlyosodik. A mozgalom gyengülése látványosan feltartóztatatlannal halad előre és a vásárhelyi konferenciák világos képet mutatnak ennek a súlyedésnek, amely kiterjedt az ifjuságra, mint magára a Zs. N. Sz.-re. A cionista mozgalom nem tudott gyökeret verni az erdélyi zsidóság széles tömegeiben és így a gazdasági krízis teljesen készületlenül érte és pusztító létét is problematikussá tette.

Az erdélyi cionizmus a háboru utáni nemzeti konjunktura terméke volt, amelyek bölcsőjénél azonban nem álltak azok a tényezők, amelyek a cionizmust világvizonylatban létrehozták és ideológiáját kimélyítve, a zsidó valóság hű kifejezőjévé tették. Erdély zsidóságában nem vert gyökeret a cionista gondolat és az elmúlt évtized cionizmusa lényegében tisztán érzelmi momentumokra volt alapítva, amely momentumokra a konjunktúrális nemzeti hullám elmúltával egy komoly ideológiai megalapozottság hiányában természetesen meg kellett szűnni. A polgári cionizmus nem látta meg a bajok forrását, nem törekedett egy eszméileg megalapozott cionizmusra, hanem a cionista szervezetet — mely máshol a széles tömegek nevelője — a pénzügyítő alapok segítségével degradálta.

Az erdélyi cionizmus fennmaradása pedig életkérdés a zsidó tömegek számára, amelyek elé a gazdasági történések a cionizmust állítják, mint kérdéseinknek egyetlen teljes megoldását. A cionizmus kell a jövőben az utat mutassa ezeknek a tömegeknek és a polgári cionizmus tehetetlensége ezt a feladatot teljes egészében a történések tudományos analízisének alapuló munkácionizmusnak juttatja.

Az értekezlet örvedetes jelenségnek tekintti ebben az irányban a „Dor chadás”

zászlóbontását és törekéseiben látja az erdélyi cionizmus új korszakának eszméit.

Hácsará és állija

Az értekezlet örvedetes jelenségnek tekintti a „Szniff hácsará BÉT” megalakulását és különösen fontosnak tartja azt a tényt, hogy a szniff már több, mint 20 tagot számlál a különböző helyesportokból, akik mind 1932 tavaszán fognak hácsarába menni. A chaluciu gondolatnak a szervezet soraiban való erősödésének és terjedésének eklatáns bizonyítéka ez.

Az értekezlet örömmel regisztrálta Stark Dávidnak, a Hanhagat Hagalil tagjának, mint az erdélyi Hasomér Hacair első chalucának röviddel az értekezlet előtt történt állíóját. Benne látja

KÖZGAZDASÁG

Nem fizetnek ezidén osztalékokat a pénzintézetek

Tartalékolásra és leírásokra fogják a nyereségeket felhasználni

Cluj-Kolozsvár, január 2. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az erdélyi pénzintézetek most dolgoznak az elmúlt üzleti év lezárásán. Az elmúlt esztendő súlyos megrázkodtatások és megpróbáltatások jelentett a pénzügyi életben. A Creditanstalt összeomlását követő krach, amely különösen a pénzintézeteket érintette, amelyek a pánikhangulatban kénytelenek voltak a betéteknek egy tekintélyes részét visszaadni, így üzleti tőkájük jelentős részét nélkülözn.

A válság áldozatokat követelt magának. Az év végéfel azonban valamelyes enyhülés következett be a bizalom-váltságban. A kivont tőkék egy része visszaszívargott és ez a folyamat, ha lassan és rapszodikusan is, de tovább tart. Bár paradoxszerűen hangzik, de mégis igaz:

azon pénzintézetek, amelyek megmaradtak a mindent elsöpréssel fenyegető viharban, javarészt aktívával zárják le az 1931-es üzleti évet. A pénzintézetek legnagyobb része azonban ebben az évben vagy egyáltalán nem, vagy pedig csak elenyésző mértékben fog részvényeseinek osztalékokat fizetni. A bankok felhagytak az eddigi látszat-politikával, amely kifele nagy nyereségek és osztalékok feltüntetésével akarta a prosperálást bizonyítani. Az osztaléknak szánt összegeket tartalékolni fogják, vagy pedig leírások ki-egyensúlyozására használják fel. Erre annál is inkább szükség van, minthogy a pénzintézetek és általában a vállalatok tényleges aktívájuk megállapítása a napról-napra rosszabbodó helyzet következtében többé-kevésbé kényes.

Árlejtések

A hadügyminiszterium a következő árlejtéseket hirdeti:

1932. Január 20-án, d. e. 10 órakor, a Str. Eminescu 1. szám alatt a dési garnizon ellátására 1932 jan. 1-től dec. 31-ig hussal és más élelemmel való ellátásához szükséges árucikkre árlejtés tartandó.

1932 jan. 22-én d. e. 10 órakor a Comand. Corp. IV. Armatei Iasi, Str. Stefan al Marei árlejtést tart a jasi garnizonnak 1932 évre szóló hus és más élelmiszerekkel való ellátására.

1932 jan. 10-én, d. e. 9 órakor a Comandirea Pietii Calafat 10.000 kg. bab szállítására tart árlejtést.

A Közmunkügyi miniszteriumban 1932 jan. 13-án d. e. 10 órakor lesz megtartva az alanti autóbuszjáratok 4 évre szóló koncesszionális jogának árverése: Constanta-Cumpana-Regele Mihai I. Topraisar, Comana, Negru, Voda, Ciufutciuis, Arman, Caradaru-

mus, Mamucioi, Casim, Majelar, Gara Ceair, Bazargic. Az ut hossza 88 km. Ajánlatok írásban nyújtandók be vagy a közmunkügyi miniszteriumnál, vagy a Constancai prefekturán.

A CFR. gazdasági hivatalában, Cal. Victoriei 112 szám alatt, 1932 jan. 27-én, d. e. 9 órakor 350.000 kg. könnyű benzinn szállítására tartanak árlejtést.

A Directiunea IX. Silvica Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 38. árverést hirdet 1932 jan. 18. d. e. 11 órára amikor is Inau község határában elterülő 20 hektár erdősegen levő fának a kitermelési jogát, valamint a Podu Rotunda erdősege, a szamosmegyei Vale község határában 39 hektár terjedelemben fekvő fa kitermelési jogát árverezik el.

A CFR. gazdasági hivatala, Calea Victoriei 118. alatt 1932 jan. 19-én d. e. 10 órakor árlejtést tart 13.310.200 drb. vas és réz csavarra.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LEIKÉ HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

A jó angol teát, amely a szakértők öröme, mindenütt előnyben részesítik

HORNIMAN'S TEA

Oh jaj...

Ha köhög, ha rekedt, kérjen

Éljen!

EGGER mellpasztilla

megül ez az átkozott köhögés

Valóban hatásos gyógyszer tartalma gyógy cukorka, amely csillapítja a köhögést és oldja a nyálkát. Kapható minden gyógyszerárban és drogériában.

Egger mellpasztilla csakhamar meggyógyított

egy nagy és széles erdélyi soméri-chaluciu állija első láncszemét, az erdélyi mozgalomnak az Ereccel való élő kapcsolat létrejöttét.

A marosvásárhelyi somér-konferenciáról szóló tudósításunkat anyagtorlódás miatt lapunk legközelebbi számában közöljük.

EGYESÜLETI ÉLET

HÉBER KÖR. A Héber Kör január 4-én hétfőn este fél 9 órakor megtartandó rendezes heti összejövetelén Seelenfreund Tova „A héber nyelv latin betűkre való átültetése” címen tart előadást. Ugyancsak az előző ülés témájának folytatásaként Klein Ehahn: „Miért nem felejtettük el 2000 év alatt a héber nyelvet?” címen megkezdte vitát folytatja. A tagok pontos megjelenését kérjük. Vendégeket szívesen lát a vezetőség. A kezdők ingyenes tanfolyama január 5-én kezd este fél kilenc órakor kezdődik. Felkérjük a héberül tanulni akarókat, hogy azon minél számosságban vegyenek részt. A tanfolyamok Reg. Ferdinand 52. szám alatt tartatnak meg.

— Előhészültek a Haggibbor bála. A Haggibbor vezetősége teljes energiájával fektült bele a nagyszerűnek ígérkező Haggibbor bál rendezésébe. Mint minden évben, ezuttal is kedvezőbb megjelentések várják a Haggibbor bál standard közönségét. A vezetőség a bál munkálataira való tekintettel vasárnap este 8 órára értekezletet hívott egybe, melyre pontos megjelenést kér az elnökség. Az értekezlet a str. Bratianu (Király-utca) 28. szám alatt lesz.

Comunitatea aut. ort. izr. Bistrita. Szám: 222-831.

HIRDETMÉNY

A helybeli izr. hitközség keres egy vállalkozót, aki hitközségünket egész köser-husszükségletét egy, esetleg több évi időtartamra ellássa.

Ajánlatok legkésőbb 1932. január hó 15-ig a hitközségi irodában nyújtandók be, ahol a részletes feltételek is megtudhatók.

A hus szállítása okvetlen 1932. február hó 1-én kell kezdődjék.

Bistrita, 1931. december hó 28-án. Israel Rachmuth hitk. elnök.

Két csoda LEPAGE-nál

1. Teljes irodafel-szerelés 198 lei

1 nagy íróasztali mappa itatóssal, 1 üveg Müller antracén-tinta (félliteres), 1 itatósdészka, 1 üvegtintatartó, 2 csészolt hamutálka, 1 doboz I-a alumíniumtoll (100 drb), 1 tollszár, 1 mappa levélpapír (10 papír, 10 boríték), 1 óriási, 200 lapos, pepita átirókönyv, 1 csomag oktáv átitőpapír (500 drb.), 6 drb Staedtler írón, összesen 135 drb 198 lej.

2. Mindenki nek 198 lei

1 I-a töltőtoll valódi 14 kar. aranyhegy gyel, 1 mappa levélpapír (10 papír 10 boríték), 1 pepita notesz, 1 I-a fémcsavar írón 6 rezervabetéttel, 1 I-a kék, vörös Faber-Kosmos copir írón, 1 Speck-radír, összesen 25 drb 198 lej. Vidékre utánvét mellett küldi, nem-tetszőt visszavesz

LEPAGE könyvk. Kvár

Kérje a név- és születésnap csodacso magok és az olcsó könyvek jegyzékét Lepagetől.

Teljes eréllye Éjlel ha

Indokolat falvi gyilk

Sighet-Máramaros (Az Uj Kelet tudósítójától) a bekövetkezett hat tegnapi havazások szünet állott be, melyekben a nyomozás megközelíthető. szoritkozott, hogy tacsárdi parasztleger már megdönthetetlen, a csendőrség Ez bizonyult a ny feladatának, mert kívül konokul taga mint már megirtu volt a szigeti rend tás minden módszerben tisztában va a helyszínére vezér area csendőrségek dek legjobb nyo A szigeti csendőri nagy és Sfetea Ca folytatják a nyom ügyészségen érteke két csendőrtiszt C és dr. Piller Győ számolt be a nyom nyeiről. A csendő ügyészség engedél zát a nyomozás é napig a csendőrsé

A nyomozás uja eseménye, hogy j tanu, aki kétséget gal állítja, hogy el a rablógyilkossá cánfalvi paraszt f elkövetése előtt pá luba bejönni kette ket megszölyított. órlégió épületében már használt és folyamodott: a néhány parasztem Huzát és aztán a risné. Az asszony azonnal felismerte hogy a gyilkosság perccel megszölyítő szelgettek vele.

Huza az egyre zonyítékok sulya ni. Olyan merev csak a megdönth alapján lehet ma litani. A nyomoz kétségtelen bebiz a büntársak fel

IMPOT

RADIUM-BESU

Egyetlen száraz egy férfiaknál

RADIUM-ULTA

által, évtizedekre matlan külső ke felvilágos

Vezérképviselet

Bucuresti II. B-24

Teljes eréllyel folyik a barcánfalvi gyilkosság nyomozása

Éjjel háromig, a tűz körül ülve virrasztanak a máramarosi zsidók és várják támadóikat

Páni félelem lett urrá a máramarosi zsidóságon, mert az utóbbi héten elszaporodtak a bűnesetek. A szigeti csendőrség dicséretreméltó munkája

Indokolatlan nyugtalanság Máramarosmegyében a barcánfalvi gyilkosság miatt

Sighet-Máramarossziget, január 2. (Az Uj Kelet tudósítójától). A barcánfalvi rablógyilkosság nyomozásában a bekövetkezett hatalmas események és a tegnapi havazások miatt pár napos szünet állott be, mert a falvak, amelyekben a nyomozás folyik, nem voltak megközelíthetők. A nyomozás arra szorított, hogy Huza Andrei kalotacsárdi parasztleányt, aki ellen most már megdönthetetlen bizonyítékok vannak, a csendőrségen szólásra bírják. Ez bizonyult a nyomozás legnehezebb feladatának, mert Huza Andrei rendkívül konokul tagad. A parasztleány, mint már megírtuk, egyidőben rendőr volt a szigeti rendőrségen és a vallatás minden módszerével a legközelebbben tisztában van. Ma a csendőrség a helyszínre vezényelte Roman és Soarea csendőr-mestereket, akiket a vidék legjobb nyomozóinak tartanak. A szigeti csendőrlégiónál Popescu őrnagy és Sfetea Carol kapitány tovább folytatják a nyomozást. Tegnap az ügyészségen értekezlet volt, melyen a két csendőrtiszt Chindris főügyésznek és dr. Pillér György vizsgálóbírónak számolt be a nyomozás eddigi eredményeiről. A csendőrtisztek kérésére az ügyészség engedélyt adott, hogy Huzát a nyomozás érdekében még nyolc napig a csendőrségen tartsák.

Még egy terhelő tanu Huza ellen

A nyomozás újabb érdekes és fontos eseménye, hogy jelentkezett még egy tanu, aki kétséget kizáró bizonyossággal állítja, hogy Huza Andrei követte el a rablógyilkosságot. Opris Iuon barcánfalvi paraszt felesége a gyilkosság elkövetése előtt pár perccel látott a faluba bejönni kettesével embereket, akiket megszólított. A máramarosi csendőrlégió épületében Popescu őrnagy a már használt és jól bevált trükkhöz folyamodott: a laktanya udvarában néhány parasztember közé állította be Huzát és aztán a tömeghez vezette Oprisné. Az asszony a sok ember között azonnal felismerte Huzát, mondván, hogy a gyilkosság elkövetése előtt pár perccel megszólította az uccán és beszélgettek vele.

Hol vannak a cinkosok?

Huza az egyre jobban szaporodó bizonyítékok sulya alatt sem akar vallani. Olyan merev tagadásban van, hogy csak a megdönthetetlen bizonyítékok alapján lehet majd törvényszék elé állítani. A nyomozás Huza bűnösségének kétségtelen bebizonyítása után most a bűntársak felkutatásán fáradozik.

Minden jel arra mutat, hogy pár napon belül kézrekerülnek Huza cinkosai. A szálak a Szigetet környező falvakba vezetnek. A nyomozás eddigi bizonyítékai szerint rablógyilkosság büntette forog fenn, mert mint megírtuk, Huza azzal vette rá bűntársait a támadásban való részvételre, hogy Kratz Leopoldnál 600.000 lej készpénz van, amit állandóan a zsebében tart.

Egy tanító rejtélyes szereplése

A nyomozás azonban nem elégszik meg a rablógyilkossági kvalifikációval. Rendkívül nyomós bizonyítékok azt a gyanút ébresztik a hatóságokban, hogy az egyik Sziget mellett levő község tanítójának köze van a gyilkossághoz. A

tanító az egyik antiszemita csoportnak elnöke és halálos ellensége volt Kratz Lipótnak. A tanító egyelőre a csendőrség őrizete alatt áll.

Pánik a zsidók között

A máramarosi falvakban a gyilkosság elkövetése óta a zsidók pánik félelemben élnek. Az Uj Kelet tudósítójának alkalmá volt látni, hogy éjjeli fél három órakor, a lámpát eloltva, a tűz körül ülnek a zsidók és várják a bekövetkező eseményeket. A félelmet Kratz Leopold meggyilkolásán kívül az is okozza, hogy az utóbbi napokban egymásután két feltűnő rablótámadás történt a megye országútjain. Havasmező és Ruszkova között egy fuvarost fosztottak ki. Karácsony-

Tüzifa, Szén, Kocsz

FISCHER-nél

Telefon 1300.

falva és Boesko község határában egy zsidótól vettek el 5000 lejt a banditák. Évről-évre megismétlődő jelenség ez Máramarosban, hogy a téli hónapokban, a nyomorgó és elkeseredett parasztság ilyen cselekedetekre ragadtatja el magát. Nyugtalanságra ezért nincsen ok és a zsidóság félelme csak annak az atmoszférának a következményeként születik meg, melyet a folytonos antiszemita agitációk teremtenek a vidéken.

A barcánfalvi nyomozás egyébként a leghelyesebb uton van ahhoz, hogy kibontakozása esetén megnyugtatóan hasson a zsidóságra. A nyomozást Popescu őrnagy és Sfetea kapitány kivételes lelkiismeretességgel és hozzáértéssel vezeti és minden remény meg van arra, hogy rövid időn belül Huza Andrei mellett a többi tettesek is a csendőrség kezeibe kerülnek.

A szovjet közvetlenül akar tárgyalni Romániával és a két delegáció valószínűleg Törökországban fog találkozni

A szerződő felek kölcsönösen kötelezni fogják magukat, hogy respektálják egymás határait

Bucuresti-Bukarest, január 2. (Az Uj Kelet tudósítójától). Hírek szerint a külügyminiszterium újabb értesítést kapott a szovjettől, aziránt, hogy az oroszok a megnevezett szerződésről közvetlenül kívánják tárgyalni. A tárgyalás az egyik verzió szerint Ankarában lesz és a megbeszéléseket a két állam ottani követői folytatják le. A szovjet eredeti kívánása az volt, hogy Moszkvában legyenek a megbeszélések, viszont Románia Varsót ajánlotta, amit a szovjetek nem fogadtak el. Ekkor lépett közbe Törökország, amely fontos közvetítő szerepet játszik az ügyben és mindent elkövet abban az irányban, hogy a fontos tárgyalások Ankarában folyjanak le. Török-

rökország a legelősebb akciót kívánja folytatni a többi Oroszországgal határos államokkal együtt a szovjet propaganda ellen.

A megkötendő szerződés nagyobb bekegaranciákat fog tartalmazni, mint a kellog-egyezmény. A szerződő felek a hírek szerint kötelezni fogják magukat arra, hogy kölcsönösen respektálják egymás határait, egyikük sem vesz részt egy másik ellen irányuló szövetségben, nem kezdenek egymás ellen induló akciót és nem alkalmaznak egymás ellen gazdasági és pénzügyi represzálákat.

A Viitorul viszont úgy tudja, hogy Oroszország és Románia között a tárgyalások január 5-én kezdődnek meg Rigában. A román kormány eszerint már értesítette volna a szovjetet arról, hogy a rigai román követ Sturza teljhatalmu megbízást kapott a tárgyalások lefolytatására és a megnevezett szerződés aláírására. Románia a leghatározottabban ragaszkodik ahhoz a feltételhez, hogy a diplomáciai viszonyt mindaddig nem veszi fel a Szovjettel, amíg a szovjet nem ismeri el a jelenlegi határokat. Amennyiben a megnevezett szerződés létrejön egy újabb román-orosz vegyes bizottság alakul, az eddigi helyett, amely főként a Dnyeszter-parti incidenseket intézte el.

Csinált-e hibát politikai tevékenységében?

Érdekes körinterjú a román politikai élet vezetőivel

Bucuresti-Bukarest, január 2. (Az Uj Kelet tudósítójától). A Dimineata az ujesztendő alkalmából azzal az ötletes kérdéssel fordult a román politikai élet vezetőihez, vajjon elismerik-e, hogy csináltak hibát politikájukban? A kérdésre elsőnek Iorga válaszolt, még pedig a következőképpen:

— Én nem politizálok, tehát nem beszélhetek politikai hibákról. Egyébként minden nap csinálom hibát. Hogy melyik a nagyobb közülök, nem mondhatom meg, mert nem vagyok objektív. Valószínű azonban, hogy a legnagyobb hibát még nem csináltam meg s csak a jövőben fogom elkövetni.

Averescu marsall

írásztala előtt fogadja az újságíró. Egyáltalán nem zsenirozza a kérdés, amelyre a következőképpen válaszol:

— A legnagyobb hibát akkor követtem el, amikor Ferdinand király óhajának engedve, beléptem a politikai életbe. Magammal vittem a politikába a katonai neveléssel járó deffektusokat és nem tudtam elsajátítani a politikusoktól meg-

kívánt deffektusokat. Ezért csak kellemtelenségeim voltak...

I. G. Duca a liberális párt vezére, volt belügyminiszter a következőket válaszolja:

— Nem él bennem az a tudat, mintha elkövettem volna olyan politikai hibát, amelyet sajnálni kellene. Természetes, hogy az olyan ember, aki belesodródik a napi küzdelmek örvényébe, elkerülhetetlenül követ el hibákat és néha igazságtalanul egyikkel, vagy másikkal szemben. Ezeket a hibákat és igazságtalanságokat itélik el, vagy bocsássák meg mások.

Madgearu, a nemzeti parasztpárt volt pénzügyminisztere,

a legkiméletlenebb támadások középpontjában áll. Egy kicsit el van keseredve és ezért érthető, hogy így válaszol:

Nem emlékszem, hogy csináltam volna politikai hibát. Politikai tevékenységemben azonban beismerem, hogy volt egy nagy hibám: tulságosan hittem a barátságban és a lojalításban.

Jan Florescu volt miniszter

az Omul Liber nevű csoport elnöke, eképpen válaszol:

— A legkegyetlenebb és legindiszkrétebb kérdést szögezi nekem. Erare humanum est s az ember mégis milyen nehezen ismeri el, hogy hibázott. Sok mindent csináltam a politikai életben, amiről csak az idő fogja megmondhatni, hogy helyes volt-e, vagy sem.

J. G. Mironescu, a nemzeti parasztpárti kormány volt miniszterelnöke,

szerény ember, ennek megfelelően válaszol:

— A politika nálunk tapasztalati és gyakorlati természetű. Ebből természetesen következik, hogy hibák is történnek. Mindannyian hibázunk. De azt, hogy melyik volt a legnagyobb a hibáim közül, azt nem lehet megállapítani, csak az idő perspektívájából.

Petrovici professzor volt miniszter:

— Azt hiszem, a legnagyobb hiba az volt, hogy politizálni kezdtem, ahelyett, hogy mesterségemnél maradtam volna.

A legkategorikusabb

dr. Lupu

volt:

— Soha semmilyen hibát nem követtem el!

Ma! Leghatásosabb fertőtlenítő — a „Vörös-Kereszt” fertőtlenítő gyógyszappan!

HIRDESSÉN AZ UJ KELETBEN!

IMPOTENCIÁT

RADIUM-BESUGÁRZÁS

RADIUM-ULTRA-REGENERATOR

Egyetlen száraz radium-borogatással egy térfogatnál mint nőknél teljesen gyógyítja

RADIUM-ULTRA-REGENERATOR által, évtizedekre szóló hatással. Ártalmatlan külső kezelés. Kerjen ingyen felvilágosító ájegykeket.

Vezérképviselő: „DIONESS”

Bucuresti II. B-dul Curza, Stradala La No. 10

Éljen!

m. Ilpasztilla hamar meggyógyított

UJ KELET

er Kör január 3-án megtagadta a jogelvonást. A bíróság elutasította a kérelmet. A bíróság elutasította a kérelmet. A bíróság elutasította a kérelmet.

gigibor bára. A teljes energiát megkapjuk. A teljes energiát megkapjuk. A teljes energiát megkapjuk.

isz. Bistrita.

NY. A betegség keres egy. A betegség keres egy. A betegség keres egy.

1932. január 3-án. A betegség keres egy. A betegség keres egy. A betegség keres egy.

oda. E-nál. A betegség keres egy. A betegség keres egy. A betegség keres egy.

pa itatóssal. A betegség keres egy. A betegség keres egy. A betegség keres egy.

k 198 lei. A betegség keres egy. A betegség keres egy. A betegség keres egy.

könyvk. A betegség keres egy. A betegség keres egy. A betegség keres egy.

Zsidók pénz nélkül

— Regény az amerikai zsidó proletárok életéből —
IRTA: MICHAEL GOLD

Mit talált ott? Három fiatal medvét, épp játszottak. Már éppen megakarták ölni őket és elbujni, amíg az anyjuk előjön, amikor az anyamedve hirtelen megjelent. A legszebb és a legnagyobb medve volt, amit életében a vadász látott. A bundájának olyan volt a színe, mint az aranypénzeké.

A vadász megrémült. Felemelte a puskáját, hogy lelője. Váratlanul azonban az aranyos medve elkezdett románul beszélni.

— Könyörögve összekulesolta a talpait és egy anya bánatos hangján mondta:

— Kedves jó vadász, én tudom, hogy te szegény vagy és kénytelen vagy megölni bennünket, hogy a saját családodnak enni valót szerezz. De kérlek, kiméld a kicsinyeimet, — mondotta — és én megadom, amit kívánsz. Ismerem a titkos varázsművészeteket, amik csak az aranymedvék előtt ismeretesek és segít nek.

— Tudsz segíteni nekem abban, hogy a családomat Törökországba vigyem és ott egy darabka földet találjak magamnak? — kérdezte a vadász.

— Igen, — mondotta az aranyos medve, ha megkíméled a kicsinyeimet. — Nagyon nehéz lesz az út, mert ezen az úton sok a boszorkány, a varázsló és a gonosz zsarnok. De megígérem neked, hogy Törökországba vezetlek. És megígérem, hogy mindig lesz pénzed, egész életedben.

— Beleegyezem, — mondotta a vadász.

rüek voltak a jiddis színpadon. A ruházati munkások Shakespearrel éltek. Ma a zsidó színház amerikanizálódott. A Broadway-i operettek utánzatait játszóak.

A fedélzeten, amikor Amerikába utazott, apám arra a csodálatos gondolatra jött, hogy Schiller Haramiák-ja Amerikában ismeretlen s ezt ott be kell mutatni.

A tizenegy napig tartó vihar alatt apám leírta a darabot jiddis nyelven ceruzával, levélpapírra.

Amint Newyorkban berendezkedett, mindenáron tárgyalni akart az ismert jiddis színésszel, Mogelescuval. Amikor kérésének eleget tettek, fel akarta olvasni a darabot a színésznek.

Mogelescu nevetett: Sajnos, a darab benne van a műsoromban — mondotta. — Azt hiszi, hogy még Amerikában is ismeretlen maradhat egy ilyen nagy dráma?

Apám zavartan és kedvetlenül távozott. Élete végéig elmondta ezt az anekdotát és mindig hozzátette: Én mindig elkéstem. Azt hiszem, apám gyakran úgy érezte, hogy a Haramiáknak tulajdonképpen ő a szerzője s hogy Mogelescu a jogaiban esalta meg.

Az eljegyzett menyasszony Testvérem, Eszter az egyik, én a másik ágyba feküdtem. A hálószoba az icike-picike gázlámpát kivéve, sötét volt.

Ejjel tizenkettő! Az East-Side-i gyermekek ugyanolyan soká fenvoltak, mint a felnőttek.

Szempillám sulyosak voltak az álomtól. Testvérem hasonlóképpen álmos volt. Apám meséje olyan volt, mint egy éber álom. Miközben hipnotikus hangján beszélt, a dolgok, amiket emlegetett, alamerültek a lelkünkben és álommá lettek.

Apám a két ágy közti széken ült és pipázott. Felváltva Eszter, vagy az én arcomat simogatta.

A léghuzamon neszek ringatóztak. Zimmernanné asszony papagája rikácsolt a kalóz hangján. Egy csecsemő sirt. Egy száritókötél leszakadt. Egy asszony a fehérneműket aggatta. A tető víztartálya seppenként folyt alá. A falakon álmos víz siklott. Tányérok csörrentek, egy varrógép zugott.

A mélyben mindezen zajok alatt éreztük a East-Side-i forgalom hullámvérését, mi közben apám élete történetét mesélte el.

— Odsát Romániában állandóan civakodtam — mondotta apám. — Bennem volt az ördög és nem hagytott békében.

— Állandóan verekedtem és ittam s apám nem tudta, hogy mit csináljon velem. Forró volt a vérem és olyasmiket csináltam, amikért ma szégyenlem magam.

— Nem akarok arról beszélni, hogy apám miként küldött el a falukba árulni. A parasztoktól fakazt és gabonát kellett vásárolnom.

— Adott 200 dollárt. Egy hét alatt a 200 dollár elment mindenféle butaságra. Annnyira szégyeltem magam, hogy egy évig nem mentem haza.

— Azután lerongyolódva visszatértem. Megbocsátottak. Egy évvel később megszöktem Konstantinápolyba. Megcsíptek dohánysempészésen s a határon egy dutyiba dugtak. Irtam levelet az apámnak, utánnam jött, megvesztegette a falu polgármesterét és kiszabadított.

— De én nem akarok mindent elbeszélni nektek. Nu, fiatal és ostoba voltam.

(Folytatjuk)

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

Magyar színház heti műsora

Vasárnap d. u. 5¹/₂-kor: Mosoly országa. Sorozatszám: 111.
Vasárnap este 8¹/₂-kor: Mosoly országa. Sorozatszám: 112.
Hétfőn este 8¹/₂-kor: Mosoly országa. Napi bérlet 19. szám A. Sorozatszám: 113.

A clujl Román Opera műsora:

Vasárnap, jan. 3 (este): Cigánybáró.
Hétfő, január 4: A trubadur.
Szerda, január 6: Cigánybáró.
Csütörtök, január 7: (délután) Traviata.
Péntek: január 8: Tosca.
Vasárnap, január 10: (délután) Cigánybáró.

ASTRA MOZGÓ MŰSORA

Vasárnap, hétfő: Asszony-e a hibás? Harry Liedtke és Nora Gregor. A legizgalmasabb német vígjáték.
Vasárnap d. e. 11-kor: Rapid szerelem, George Bankroft. Érdekfeszítő film a misztikus Kináról. Helyárak: 10 lej.

CORSO-MOZGÓ MŰSORA

Vasárnap d. e. 11 órákor: Vigjáték matiné. Olcsó helyárakkal.
Vasárnap 3, 5, 7, 9 órákor: A koldusdiák.

Szinkór-Mozgó műsora

Vasárnap d. e. 11 órákor matiné: A riválisok.
Vasárnap d. u. csak egy előadás 3 órákor: A riválisok.

SELECT-MOZGÓ MŰSORA

Vasárnap: Malec, mint Casanova.
Hétfőn: Malec, mint Casanova.

TRANIA-MOZGÓ MŰSORA

Vasárnap: Viktoria és a huszárja.
Hétfőn: Viktoria és a huszárja.

RÁDIÓ MŰSOR

Vasárnap, jan. 3.

Bukarest. 19.40: Grammfón. 20: Táncczene. 21.15: Orosz dalok.
Budapest. 9: Hírek. Kozmetika. 11: Egyházi zene. Utána pontos időjelzés, időjárás, majd az Operaház tagjaiból alakult zenekar hangv. 2: Grammfónhangv. 3.45: A földművelésügyi minisztérium előadása. Utána pontos időjelzés, időjárás. 5: Hangv. 7.15: Sporteredmények. 7.30: Vigjáték. 10: Hangv. majd cigányzene. Bécs. 20.30: Bécsi est.
Berlin. 18.35: Zongora és hegedűszonáták.
Breslau. 22.30: Táncczene.
Frankfurt. 19.30: Harmónikakar.
Hamburg. 18.15: Beethoven szimf.
Langenberg. 20: Népszerű zene.
Varsó. 19.25: Grammfón. 22.55: Zongorahangv. 23: Könnyű és táncczene.
Poznan. 18.25: Szólisták hangv.
Riga. 21.05: Bécsi operetrézsl. 21.35: Régi és új táncok.
Kattowitz. 20.15: Népszerű zene.
Milánó. 19.05: Grammfón. 21: Opera.
Prága. 17.30: Grammfón. 19: Vándordalok. 22.20: Jazz.
Pozsony. 17.50: Táncczene. 19.30: Ned-bal: Lengyelvér c. operettje.
Oslo. 20: Rzenekar. 22: Norvég zene.
Palermó. 20.25: Grammfón. 21: Szimf. hangverseny.
Toulouse. 4.30: Szimf. zene.
Svájci Romand Adó. 20.45: Rzenekar.
Svájci Aleman Adó. 20.15: Orgonav.

Hétfő, jan. 4.

Bukarest. 18.10: Rzenekar. 19.40: Grammfón. 20.45: Dalest. 21.15: Kézzongorás hangverseny.
Budapest. 9.15: Katonazene. 9.30: Hírek. 12.05: Hangv. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek. 4: Asszonyok tanácsadója. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5: Csendélet Debrecenben. 5.30: Jazz zenekari hangv. 6.45: Német nyelvoktatás. 7.15: Cigányzene. — 8.20: Andersen Felicia előadójsteje. 8.50: Az Operaház tagjaiból alakult zenekar hangv. 10.20: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. Majd grammfónhangv.
Bécs. 20.15: Operett és daljáték részl.
Berlin. 22.15: Szórakoztató zene.
Breslau. 21.10: Szonátaest.
Frankfurt. 19.45: Szórakoztató zene.
Hamburg. 20: Operetrézsl. 21.40: Fuvószene.
Langenberg. 20: Szláv zene.

Lipce. 20: Szimf. zene.
Varsó. 19.35: Grammfón. — 20.15: Strauss operett.
Poznan. 19.35: Grammfón.

APRÓ HIRDETÉSEK

„EXPRESS“ libahuscsarnok

ORADEA, Piata Mihai Viteazul No. 11. FRIEDMANN M.
Szállítok minden mennyiségben prima olvasztott libaszirt á 60 lej
libabőr és hájat á 45 lej
libafüstölthust á 75 lej
kilogrammonként.
Ügyeljen a címre!

Hölgyek figyelmébe. Legujabb Bubi párka transzformáció villannyal gondórtve, mely 6-8 hónapig megtartja a hullám és gondórséget felelősség mellett. Egyedül készítője Mussa Gyula, Str. Memorandului 10.

Tekintse meg végkiarúsítást! Párnazott angol garnitúrák, antik butorok, egyes darabok minden elfogadható árért. Schneider butoraktár Str. Saguna 24.

Ezüst evőeszköz vásárlásánál csak a harang védjeggyel ellátott árut kérje, mint egyedüli bármely külföldivel egyenlő gyártmányt. Tacumul ezüstáru gyár Cluj, Str. Gen. Neculcea (Kornis ucca) Nr. 6.

Hazaladás. A Str. Filipescu (Szentlélek u.) 1. szám alatti és a Str. Calugárilor (Kisszamos u.) 6. szám alatti ház előnyös feltételekkel eladó. Érdeklődők forduljanak a Kereskedelmi Hitelintézet Rt. Igazgatóságához, P. Unirii 20.

Fogászati rendelő vidéki városban. családi okok miatt eladó, esetleg a praxist átvehető. Értekezni Sanitas-Dental-depot Cluj, Str. Iorga 23.

Jól bevezetett rádió, villamossági stb. üzlet eladó vagy társ 500.000 lej tőkével kerestetik. Leveleket „Rádió jelígeré” a kiadóba.

Keresünk megvételre jókarban levő 12-18 köbméteres négyszögletes használt vas víztartályt. Orth. Izr. Hitközség: Oradea.

Értesitem a t. vevőimet, hogy szücs-műhelyemet Reg. Ferd. 70. szám alá helyeztem át. Mandelbeum József.

Butorozott szoba, kapu melletti különbejárattal kiadó. Cim a kiadóban.

Urileány lakást ellátással kaphat, Str. Alexandri 10. földszint, dr. Hirschnél.

Férjhez adnám hugomat. Hugom jó családból való, feltűnően szép, csinos és okos leány. Mindezek dacára nagyon szerény házi és ügyes. Hozománya 300.000 lej. Huszonégy-harmikétt éves, feltűnően vallásos diplomás emberek, vagy biztos egzisztenciájú kereskedők irjanak „Tizennyolc éves” jelígeré a kiadóba.

Jómegejelenésű, garanciaképes, huszonégy éves érettségizett fiatalember utazói vagy hasonló állást keres. Ajánlatokat „Szerény igényeim vannak” jelígeré a kiadóba kérek.

Keresek azonnalra garanciának háromszázharmincezer lej névértékű állami értékpapirt kölcsön. Ajánlatokat kamatigény megjelölésével „Legmesszebbmenő garanciát nyujtok” jelígeré a kiadóba kérek.

Leipzig mintavásárra, technikailag képzett fiatalember megbízásokat vállal. Cim a kiadóban.

Feleségül vennék 40-45 éves gyermektelen özvegy, vagy elvált izr. urinót fizlettel. Szükség esetén tőkehozzájárlás. Ajánlatok „Benősilés” jelígeré alatt Kappel hirdetőbe Sibiu Kereuzgasse.

Egyetemi hallgató teljes ellátást keres. Ajánlatokat „Olcsó” jelígeré a kiadóba kérek.

HÍR

Rumba... Párok...
Kedves, legujabb örület...
Magának. Ugy hívja...
Indiából került ide...
nyolcszázban megn...
konkésítették a tá...
Rumba... Párok...
rálak kettőt balra...
egyét a derekuk, mi...
volna őket... mintha...
gerincük... mintha...
szított volna beléj...
ranak jobbra... újabb...
nyekkennek a másik...
kettőt... egyet kettő...
rék... vibrálnak a vá...
karok.
Igen, kedves, az a...
beesés, a magarólm...
vált ember magab...
ének ritmusa... egy...
kettőt... Emlekeztek...
boru után, amikor t...
utak és társadalm...
az inflációs örület...
tyavár-vagyonok em...
anyagi és erkölcsi r...
rott tömegek hullak...
ilyen ritmusban vib...
a tánc-téboly... a l...
rokká, cséphadarokk...
mit jártak az ember...
erdeiből importált...
meg a jazzdobost...
ton, az izzátság, a...
mindenről-megfelel...
...Azután lecsende...
tak a kedélyek... a...
reflexei mintha el...
forrá lassubodott...
tango kuszott parke...
lódak a viszonyok...
rignyázi kellett...
quadrill és a menü...
sárgai nem is tértek...
...Igen, kedves, e...
de jött a Válság... a...
falta a Krisis... az...
nyergondok marják...
nül, szörnyű rémek...
a bizonytalan holn...
kiség, nélkülözés, ny...
ru, javak és értéke...
sadalnak összeoml...
re csuszik ki a g...
mindaz, amit az em...
kon keresztül építet...
jónak, öröklnek hit...
megingott a világ...
elemek megtalálták...
desi pontot, és ki...
helyéből a mindens...
...ebben a káros...
a bizonytalanságban...
rumba... bevonult é...
ismét a vonaglás...
az emberek és a ke...
kettőt... egyet ket...
kettő kor, egy, a...
Da vészó világ vég...
na...
...és ezért ne cso...
ha most a változat...
ánul üvölt a zene...
parketten olyanok...
emelkeknek ugralm...
estoresapásai alatt...
— Franciaország...
ég további emelk...
Párizsból jelentik...
küllek számát félmi...
szemzomunkásokét...
Számolni kell a mu...
emelkedésével.
Gyenge gymrua...
maltine.
Lausanneban...
ostelli konferenciát...
A jóvátételi konfe...
zol javaslatra az ö...
nyoktól beérkeztek...
nyok elfogadták La...
színhelyét. Lehet...
roncia 20-án, eset...
meg tanácskozásait...

HIREK

Rumba

Kedves,
A legújabb örületről szeretnék írni magának. Ugy hívják: rumba... Tánca. Indulástól került ide, miután előbb Spanyolországban megismerkedtek és szonképesítették a tánc hídalgoi.
Rumba... Párok összefonódnak... ugrálnak kettőt balra... azután nyekken egyet a derekuk, mintha idegsokk érte volna őket... mintha megroppant volna a gerincük... mintha féldali szélütés sújtott volna beléjük... egyet visszaugranak jobbra... újabb belerángás... megnyekkennek a másik oldalon is... egyet, kettőt... egyet kettőt... Vonaglik a derek... vibrálnak a vállak... ránganak a karok.

Igen, kedves, az a nyomor, a kétségbeesés, a magáról megfélemlítés a civilizált ember magából való kivételének ritmusa... egyet, kettőt... egyet, kettőt... Emlékezzék csak vissza... a háboru után, amikor trónok, államok, vallások és társadalmak omlottak össze... az inflációs örület idején, amikor kártyavár-vagyvonyok emelkedtek a háboru anyagi és erkölcsi romjain, a lemeszárított tömegek hullakegyeim... akkor is ilyen ritmusban vibrált és vonaglott a tánc-téboly... a lábak szelmalom-karokká, cséphadarokká torzulnak... simmit jártak az emberek... és Afrika őserdeiből importálták hozzá a ritmust, meg a jazzdobost... simmi és charleston, az izadáóság, a végkimerülés, a mindentől-megfélemlítés...

...Azután lecsendesedtek, elviharoztak a kedélyek... a háboru tébolyos reflexei mintha elültek volna... slowforrá lassubbodott a ritmus... sima tango kusztott parketten... konszolidálódtak a viszonyok, az idegek, ismét nyugáznai kellett a bon-tonra, ha a quadrill és a menüett feszélyes formái nem is tértek vissza többé...

...Igen, kedves, ez volt, ez történt... de jött a Válság... a Konszolidációt fel-falta a Kriszis... az embereket véres kenyérgondok marják és tépik kegyetlenül... szörnyű rémek merednek a mára a bizonytalan holnapból... munkanélküliség, nélkülözés, nyomor, újabb háboru, javak és értékek, osztályok és társadalmak összeomlása... perceről-percere csuszik ki a gyékény a láb alól... mindaz, amit az emberiség évszázadokon keresztül épített... amit biztosnak, jónak, öröknek hittek az emberek... megingott a világ, mintha titokzatos elemek megtalálták volna az archimedési pontot, és ki akarják mozdítani helyéből a mindenséget...

...ebben a káoszban, a zűrzavarban, a bizonytalanságban pedig bevonult a rumba... bevonult és győzött... és ma nemét a vonaglás és rángás uralkodik az emberek és a kedélyek fölött... egyet kettőt... egyet kettőt... mintha egy letűnő kor, egy, a történelem molochja ba vérszög világ végső rángatózása volna...

...és ezért ne csodálkozzék, kedves, ha most a változatosság kedvéért inkább üvölt a zene... és az emberek a parketten olyanok, amint a medvék... amelyeknek ugrálni muszáj a nyomor estorecsapásai alatt...

(k.)

— Franciaországban a munkanélküli még további emelkedésével számolnak. Párizsból jelentik: A teljesen munkanélküliek számát félmillióra, a nem dolgozó szezonmunkásokat egymillióra becsülik. Számolni kell a munkanélküliség további emelkedésével.

Gyenge gyomruak erősítő itala: Ovomaltine.

Lausanneban tartják meg a jövővéti konferenciát. Londonból jelentik: A jövővéti konferenciára vonatkozó angol javaslatra az összes érdekelt kormányoktól beérkeztek a válaszok. A kormányok elfogadták Lausannet az értekezlet színhelyéül. Lehetséges, hogy a konferencia 20-án, esetleg csak 21-én kezd meg tanácskozásait.

1 öl I. bükkszász tűzifa (szurduki) házhoz szállítva Lei 1.000

CALCIT R. T.-nál. Telefon: 11-06. Rendelések felvétele: Cal. Victoriei 45 és Reg. Ferdinand 12. (Hercules)

— Oroszország kereskedelmi hajókat rendelt Spanyolországban. Párizsból jelentik: Az Information jelentése szerint a spanyol minisztertanács azzal az orosz ajánlattal foglalkozott, hogy spanyol hajóépítő üzemekben Szovjetországnak számára három éven belül 50 nagy kereskedelmi hajót építsen. A hajók árát a szovjetkormány Spanyolorzágnak szállítandó petróleummal akarja kifizetni. A megegyezés bevezetése akar lenni egy nagyobb szabású spanyol-szovjet orosz kereskedelmi szerződésnek.

Szilveszter éjjelén száz embert ölt meg az alkohol az Egyesült Államokban. Newyorkból jelentik: Szilveszter éjjelén az Egyesült Államokban eddigi jelentés szerint száz ember pusztult el alkoholemérgezésben és részegség közben elkövetett gyilkosság következtében. Ezenkívül Csikágóban egy részeg soffőr kilenc utasát belevitte a tó vizébe és mindannyian elpusztultak.

ARTIN hashajtót kérjen orvosától. — Öt embert ölt meg és öngyilkosságot követett el, mert a választást nem akart feleségül menni hozzá. Madridból jelentik: Oviato városban borzalmas vérfürdőt rendezett egy fiatal spanyol munkás, akihez unokahuga nem akart feleségül menni. A munkás éjjel barrikáddal körülvette nagybátyja házáat, ahonnan senki se tudott kimenekülni. Ezután berohant a házába, egyik szobában megölte nagybátyját, annak nővérét és sógorát. Majd átment a másik szobába és revolverlövéslel végzett szerelmével és annak nővérével. Végül pedig ő maga is öngyilkosságot követett el.

A magántisztviselők és a tantjékek adójáról szóló törvény román és magyar szövege kapható dr. Mandel Fordító Irodában Cluj, Str. Memorandului 24. Ára 30 lej. Vidékre portóval 40 lej.

— Latin folyóirat, Newyorkból jelentik: Egy brooklyni könyvkiadóvállalat latinnyelvű folyóiratot indított, amely havonta egyszer jelenik meg „Auxilium Latinu” címen. A lapnak az a célja, hogy a latinnyelv használatát propagálja. A folyóiratot egyetemi tanárok szerkesztik.

INFLUENZÁTÓL megvéd: Anacot. — Rio de Janeirót kávéból párolt gázal akarják világitani. Rio de Janeiróból jelentik: A hasznavehetetlen nagy kávémenyiséget az országban minden lehető módon felhasználni igyekeznek. Az ország több részén vasuti mozdonyokat fűtenek kávéval. Most egy rio de janeiri laboratóriumban sikerült feltalálni a módot arra, hogy a kávéból világitógázot készítsenek. A módszert Rio de Janeiró városa elfogadta és rövidesen a kávé fogják felhasználni arra, hogy a braziliai fővárost világitásuk vele.

— A kolozsvári törvényszék új szekció beosztása. A kolozsvári törvényszék az új év kezdetével új tanács-beosztást kap. Ma délelőtt sorsolta ki a törvényszék dr. Andrei Augustin elnökletével a különböző szekciók bíráit. Az új tanácsbeosztás a következő: Első szekció: Decusarea törvényszéki tanácselnök, bírák: Varnav Gheorghe tanácselnök, Puscariu tanácselnök, dr. Linzmayer Károly törvényszéki bíró, beosztott bíró: Vioreanu vizsgálóbíró. Második szekció: Dr. Munteanu tanácselnök, dr. Hossu József, Miculescu Alexandru, Boca Dumitru törvényszéki bírák, dr. Pop Emil helyettes bíró, beosztott bíró: Pastia tanácselnök vizsgálóbíró. Harmadik szekció: Elnök Soutzu Alexandru tanácselnök, bírák: Dr. Crucin Honoriu táblabíró, dr. I. Motoc, dr. Dunca Geró, Iepure Nicolae törvényszéki tanácselnökök és Veleau törvényszéki bíró. Negyedik szekció Elnök: Dr. Furnea táblabíró, bírák: Dragosanu tanácselnök, Ioan Nicolae, dr. Hortopan Viktor törvényszéki bírák, dr. Mesesianu helyettes bíró beosztott bíró: Cojocariu vizsgálóbíró. A kiskorúak bírása: dr. Dunca Geró. Az árvászek bírái: Dr. Crucin Honoriu és Varnav Gheorghe.

— A grippe, mely járványként lép fel Spanyolországban, nálunk Romániában is mind nagyobb méreteket ölt, bár súlyosabb komplikációk és halálesetek még nem fordultak elő az idén. Mindazonáltal jó már a betegség első jeleinél hathatós ellenszert használni, mint amilyen a különösen Franciaországban elterjedt Algocratine. Ennek a gyógyszernek összeállítása oly szerencsés, hogy már az első adag bevétele után 10 perccel erős hatás mutatkozik, mely a legsúlyosabb fejfájást, elviselhetetlen sajtó fájdalmakat a tagokban és izületekben eltünteti. De nem gippétől eredő neuralgikus fájdalomknál, menstruációs görcsöknél, fogés állkapocsfájalmaknál is meglepő jó eredménnyel használják az Algocratine-t, mely teljesen ártalmatlan gyógyszer.

— Orvosi hír. Dr. S. Moldovan Párizsban végzett és gyakorlott orvos Máramarosszigeten Bogdan Voda ucca (Rákóczy ucca) 48 szám alatt a volt dr. Hegyessy-féle házban, rendelőjét megnyitotta.

— Ma lesz a kolozsvári zsidó Arvagondozó gyermekdelutánja. Az erdélyi zsidó Arvagondozó kolozsvári csoportja 1932 január 3-án, vasárnap délután 3 órai kezdettel műsoros gyermekdelutánt rendez a katolikus gimnázium dísztermében. A gyermekdelután műsora a következő: 1. Prologus és konferenszi: Neumann Judith. 2. Szavaltat: Bergner Évi. 3. Tánca: Steiner Judith és Grünwald Agota. 4. Ha én férfi volnék: Stróli Hanna. 5. Hegedűszó: Stein Gigi. 6. Mese: Weinberger Magda. 7. Tánca: Singer Teri, zongorán kíséri: Bernstein Jolán. 8. Bakfisalmok: Sámson Évi. 9. Ének: Rosenthal Misi és Olga. 10. Miki Maus táncsláger: Bergner Évi, zongorán kíséri: Varga Böske. 11. Bábszínház. 12. Tánckettős: Fischer Vica és Sámson Évi. Ha gyermekének örömet akar szerezni, feltétlenül jöjjön el erre a hangulatos delutánra, ahol kedves körben fogják szórakoztatni kicsinyeiket. Gondoljanak arra, hogy a rendezvény bevétele sok szegény árván fog segíteni. Belépődíj nincs. Műsor megváltása (10 lej) kötelező.

— Cozmuta volt cuzista képviselőjelölt urnak nem sikerült a tasnádi jesivát feloszlalni. Egyik tasnádi előfizetőnk az Uj Kelet december 30-i számában megjelent „Basáskodik a tasnádi csendőrmester” című cikkünkkel kapcsolatban a következő közlésére kért fel bennünket: Tény az, hogy Cozmuta volt cuzista képviselőjelölt péntek este megtámadta Stauber Salamon 53 éves zsidó embert. A nagy zaj hallatára a bóherek előjöttek és kiragadták Cozmuta kezéből Staubert. Cozmuta ebben a segítségben önértét látta megsértve, melynek reparálása végett feljelentést tett a zilahi ügyészségen Stauber ellen súlyos testisértésért és ugyanakkor jelentést tett a párt központi irodájánál és a vármegyénél is aziránt, hogy a jesiva megszűnjék. A vármegyei prefektura az ügyet bevizsgálás végett a tasnádi csendőrségnek küldte le. Minthogy a jesiva vezetője Briszik Mór főrabbi, a csendőrmester szükségesnek tartotta a főrabbitól megkérdezni, hogy a jesiva autorizáció alapján működik-e vagy sem. A csendőrmester rendkívül udvariasan járt el, hivatali hatáskörét nem lépte túl, semmiféle agresszív kifejezést nem használt és olyan kijelentést sem tett, hogy amennyiben a rabbi huszonegy órában belül nem mutatja be az autorizációt, fel fogja oszlalni a jesivát, annál is inkább nem, mert ez nem is tartozik a hatáskörébe. A főrabbi egyébként felmutatta a hivatását mindig pontosan és lelkiismeretesen teljesítő csendőrmesternek a kulcsminisztérium 28293—1926. számú határozatát, amely megengedi az erdélyi ortodox központi irodákhoz tartozó hitközségeknek, hogy jesivákat tartsanak fenn. Tasnádon, ahol a község minden lakosa és a hatósági személyek mindig a legnagyobb egyetértésben éltek, remélhetőleg ez a muló incidens sem fogja megzavarni a békés harmóniát.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

S. I. Bistrita. Karácsonykor nem jelent meg amnesztia-rendelet. Az ilyen természetű jegyzőkönyvek valóban teljes bizonyítást képeznek. Ha a törvényszék ítéletét nem fellebbezték meg azonnal, úgy minden próbálkozás hiábavaló és tárgytalan, mert az ítélet jogerővel bír.

Helybeli előfizető. Kérdéseire válaszolva közöljük a következő címeket: Ca-dum pipereszappan lerakatának címe: Drogeria Standard, Bucuresti Str. Zorilor 2. Nivea kéz- és arcfinomító romániai címe: Beiersdorf A. G. Brasov Str. Iuliu Maniu 39. Germandree lerakatának címe: Parfumeria Mignot-Boucher, Bucuresti. Közelebbi cím fölösleges.

M. Satmar. Forduljon a Zsidó Párt szatmári tagozatának jogvédelmi irodájához, mert az ön esetében feltétlenül szükséges a helyi viszonyok ismerete, különösen az ügy elintézési lehetőségeinek mérlegeléséhez. Amennyiben ott nem tudnak állampolgársági ügyét kielégítő módon elintézni, értesítsen bennünket, hogy esetleg igénybe vegyünk a Zsidó Parlamenti Club intervencióját is.

Egy előfizető. Nincs olyan törvény-szöveg, amely megtiltana, hogy magánember pénzt kölcsönözhesen, a kamatra vonatkozólag pedig áll a nemzeti paraszt párt által megszavazott kamattörvény rendelkezése, amely 14 százalékban állapítja meg a maximális kamatot. — A Transilvania-bank kényszerjegyzése 1931 december 22-én lett omologálva, a betétek kifizetése pedig 1932 július 1-én kezdődik. Az első évben 15 százalékot, második évben 35 százalékot, a harmadik évben 50 százalékot kell fizetnie a banknak.

F. A. Reghiu. 1. A globális adó kiszámításánál az u. n. „elementaris adók” jönnek elsősorban figyelembe. Mérsékelt csak a családtagok száma alapján és az ingatlan terhek után fizetett kamatok alapján lehet elérni. 2. A drágasági pótlék is adó alá esik. 3. Számu kérdésre legközelebbi üzenetünkben adunk pontos választ.

„Hüségese olvasó.” Műszaki tanácsadóknak véleménye szerint, házvétel csak személyesen lehet elintézni. Tanácsunk az, hogy bizzon meg valakit, aki többé-kevésbé alkalmas és igényeinek megfelelő házat kiválaszt és az ügynek ily módon való előkészítése után, két-három napos itt-tartózkodása elegendő lesz a házvétel perfektuálásához.

Dr. K. S. Cehul-Silvaniei. Folyó hó 30-án kell levélünk értelmében legnagyobb sajnálatunkra momentán nem teljesíthetjük kérését.

P. Vera. 1. Wilde Oscart egy lord Douglas nevű angol fiatalember írást érzett természetellenes vonzalma miatt börtönözte be az angol bíróság. Büntetését a readingi fegyházban ülte le, ahol a híres „A readingi fegyház balladája” című remekművét írta meg. 3. Szabó Dezső jelenleg még Budapesten él. 3. Hajnal László Kolozsváron volt újságíró és rövid ideig az Uj Kelet munkatársa. Nem szabadkai királyi tanácsos fia. Jelenleg Budapesten lakik, ahol a Színházi Művelődési munkatársa.

D. L. Gherla. Az ön sorsjegyét sem húzták még ki, így még reménye lehet arra, hogy január 12-én, amikor a főnyeremény kerül húzásra, megjön a szerencséje.

Vidám sarok

— Alig ismertem rá a papádra, kicsikém. Levágatta a szakállát.
— Oh, nem ő vágatta le, hanem a mama, hogy a diványt kitömje vele.

UJDONSÜLT ÜGYVÉD

— Fogadd szerencsekívánataimat! Hallom, hogy van már egy pöröd.
— Van ám! A szabóm beporított a tartozásom miatt.

— Gyomor- és bélzavaroknál, étvágytalanságnál, szorulásnál, fölfúvódásnál, gyomorégésnél, felbőgögésnél, szédülésnél, homlokfájásnál, hányingernél 1—2 pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz alaposan kitisztítja az emésztőutakat. Közközhízi jelentésekben olvassuk, hogy a Ferenc József vizet még a fekvő betegek is nagyon szívesen isszák és általánosan dicsérik. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

UJ KELET *Legújabb hírek*

Mi történik, ha Argetoianunak sikerül pénzt szereznie és mi történik, ha üres kézzel jön haza

Argetoianunak fáj a szíve a nyugdíjasokért és ezért -- le akarja szállítani a nyugdíjakat

Bucuresti-Bukarest, január 2. A Lupta a kormány helyzetével foglalkozik egyik cikkében. „Két döntő tényezőtől függ a kormány helyzete” — írja. Az egyik Argetoianu külföldi utjának sikere, a másik a napirenden levő nemzetközi problémák ügye. A pénzügyminiszter néhány nappal külföldi útja előtt a következőket mondotta egy vezető liberális politikusnak:

— Ami leginkább reám nehezedik, az a nyugdíjak és a fizetési hátralékok ügye. Ezek az összegek körülbelül kétmilliárd lejt tesznek ki. Azon gondolkodom, hogy hogyan szerezzek pénzt ennek a kétmilliárdnak kifizetésére.

„Világos tehát — írja a Lupta —, hogy Argetoianu elsősorban két-három milliárdos kölcsönt akar szerezni a folyó kiadások fedezésére. Állítólag a szesz és más monopólickek koncesszióját akarja felajánlani a külföldi pénzesopornak. Ezenkívül kölcsönt óhajt szerezni a mezőgazdasági adósságok konvertálási tervének végrehajtására is. Ha eredménnyel tér haza, ugy valósínti, hogy

Argetoianu megkísérli a jelenlegi kormány kiszélesítését Lupuval, Gogával, Bratianu Gheorghival, viszont ha nem sikerül a külföldön eredményeket elérni, akkor valószínűleg a liberálisokkal kísérlék meg az együttműködést

és az ő segítségükkel a külföldi pénzügyi támogatás megszerzését. A liberálisok azonban — éppen Duca újévi intervjua mutatja ezt — nem hajlandók a kormánnyal együttműködni, ellenben éppen úgy, mint a nemzeti parasztpárt, hajlandók volnának a koncentrációra.

Az Aderverul Ducának a Viitorulban megjelent intervjút tárgyalja. Érdekesnek tartja azt, hogy Duca nem jelentette ki egész határozottan, hogy a liberális párt kész a hatalmat átvenni. Ugy a liberálisok, mint a nemzeti parasztpárt is elsősorban koncentrációs kormányra gondolnak és csak azután volnának hajlandók egy pártkormánnyal magukra vállalni a helyzet felelősségét. Február 15-ig fog megkezdődni a kormány elleni harc, eddig ugyanis a konvertálási törvényjavaslat megszavazásáig a pártok szüneteltetik az élesebb akciót. Az Aderverul a Goga-féle kombinációt is kommentálja. Nagyon valószínűtlennek tartja az egész elgondolást, mert hiszen egy ilyen kormány senkit sem képviselne,

Goga pedig, mint miniszterelnök egy tényleges Argetoianu-kormány élén szintén bizarr elgondolás.

Az ellenzéki sajtó szerint a kormány takarékosági okokra való hivatkozással már régebben tervbe vette az összes nyugdíjak leszállítását és ezt a tervet a közeli napokban ténylegesen meg is fogja valósítani. Az 1932 évi költségvetésben a nyugdíjak kifizetésére előirányzott összeg körülbelül 8 millió lejjel kevesebb már, mint a múlt évi hasonló tétel volt, ez azonban csak a leszállítás tendenciáját, de nem annak mértékét jelenti. Hírek szerint

a kormány az alapnyugdíjakat érinetlenül akarja hagyni, de lényegesen redukálni szándékszik az összes pótlékokat a drágasági pótlékokat, a lakbérösszeget

és mindazon járulékokat, amelyek eddig a nyugdíj intergáns kiegészítő részt képezik. A kormány tartózkodik attól, hogy ezt az intézkedését törvényhozási uton foganatosítsa, mert tudja, hogy a képviselőházban és a szenátusban az ellenzék éppen olyan egységesen vonulna fel ellene, mint a tanítói fizetésekkel, vagy a köztisztviselők rendkívüli adójával kapcsolatban. Eppen ezért

a nyugdíjleszállítást minisztertanácsi határozattal fogják eszközölni és ez a minisztertanácsi határozat közlebről megjelenik a hivatalos lapban,

mivel annak hatálya január 1-e lesz. Ezzel szemben az eddigi platonikus jellegű ígéretek helyett komoly intézkedéseket kívánnak foganatosítani az iránt, hogy az 1931-ből elmaradt nyugdíjösszegeket teljes egészükben és legsürgősebben kifizesse. Ugyátszik, hogy ezeket a hátralékokat részben a redukciónál akarják fedezni.

Természetes, hogy a nyugdíjasok körében nagy elégedetlenséget és nagy elkeseredést keltett a redukciónak a híre. A leszállítás mértékét egyelőre még senki sem ismeri, csak a Viitorul közli azt az értesülését, hogy ez a leszállítás körülbelül 15 százalékos lesz, tehát ugyanannyi, mint a tisztviselők áldozati adója. A liberálisok lapja élesen támadja a kormányt és azt írja, hogy ugyanakkor, amikor a nyugdíjasok már hosszú hónapok óta nem kapták meg járandóságukat, nincs lehetőség és normális ok arra, hogy tőlük áldozatot kérjenek. Ezzel szemben a nyugdíjazások revíziójára volna szükség, mert ebben az irányban nagyon sok súlyos visszaélés történt.

Grätz volt magyar külügyminiszter inkognitóban Belgrádban tárgyalt a magyar-szerb közeledésről

Bucuresti-Bukarest, január 2. Az Ullstein ügynökség Belgrádból azt jelenti, hogy december 29-én a legszigorúbb inkognitóban a jugoszláv fővárosba érkezett Grätz Gusztáv dr., volt magyar külügyminiszter, aki december 31-én már el

is hagyta Jugoszláviát. Grätz dr. Kumanudi helyettes külügyminiszterrel és számos szerb államférfival tárgyalt. A megbeszélések valószerű tárgya a gazdasági közeledés megvalósítása volt, Magyarország és Jugoszlávia között.

Februárban új választások lesznek Magyarországon?

Budapest, január 2. Magyar politikai körökben egyre komolyabb formában tartja magát az a hír, hogy a Károlyi-kormány — állítólag külföldi körök befolyására — februárban felosztatja a parlamentet és a titkoság kiterjesztésével, az ajánlások számának lényeges lecsökkentésével, a hó végére új választásokat ír ki.

Politikai körökben arról is tudnak, hogy az új választások után koncentrációs kormány alakul, mely az összes néprétegeket fogja képviselni s amely egyetemesen vállalja mind-ama problémák megoldását, amelyeket a jelenlegi kormány nem tud, vagy nem is akar megoldani.

Magyar politikai körökben óriási érdeklődéssel várják a nagyjelentőségű fordulatot, mely a gyökeres rendszerváltozás kezdetét jelentené Magyarországon.

A bélyegilletékeket is felemelte a kormány

A pénzügyigazgatóságok egy olyan adót is behajtanak, amit a parlament törölt

Bucuresti-Bukarest, január 2. A hivatalos lap január 1-iki száma, több bélyegilleték felemelését közli. Ezek szerint a lej töredékei minden egyes esetben felfelé egy lejre kerekítendők ki a kincstár javára. Az összes kincstári felebbezések, adófelebbezések, ha a törvényszékhez adatnak be, 100 lejes, ha a táblához 200 lejes bélyeggel látandók el. A biztosítási kötvények bélyegilletékét, minden biztosítási ágazatnál 7 százalékkal emeli fel a rendelet.

Amint ismeretes, a tiz százalékos elemi adó többletet az 1932. évi büdzséből törölték. Ennek ellenére a „Viitorul” értesülései szerint egyes pénzügyi hatóságok mégis be akarják hajtani és követelik ezt a tiz százalékos elemi adót. A Viitorul sürgős és világos intézkedéseket kér a pénzügyminiszterium részéről az ügyre vonatkozólag.

Súlyos forgalmi zavarokat okozott Nagyváradon a két nap óta tartó havazás

Oradea-Nagyvárad, január 2. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A két napon át tartó havazás következtében Nagyváradon szombaton az esti órákban olyan hótömeg tornyosult fel az uccákon, hogy a villamosforgalom megállt. A nagy havazás a forgalom minden vonatkozásában zavarokat idézett elő. A temesvári és kolozsvári távírvonalak megrongálódtak.

Az arad-nagyvárad vasútvonalon a fel-tornyosult hótömegek több vasuti szerencsétlenséget idéztek elő. Pénteken az Aradról jövő motor a nagyszalontai állomáson kisiklott. A sinek súlyosan megrongálódtak, de emberéletben, szerencsés véletlen következtében nem esett kár. Pénteken délután a Szatmár felől induló gyorsmotort nem indították el. Uj-

szentanna állomáson a 3175 számú vegyesvonat kisiklott. Emberélet itt sem esett áldozatul a szerencsétlenségnek, de a mozdonyt nem tudják visszaállítani a sinekre és így a forgalmat csak átszállással lehet lebonyolítani. Szombaton Nagyvárad egészen szokatlan képet mutatott. A város egészen kihalt és néptelen lett, mert a hatalmas hóesés miatt az autó és kocsiforgalom is megakadt. A városi tanács elrendelte az uccák tisztogatását, de egyelőre csak a főutvonalak szabadok, míg a mellékutakon a közlekedés még mindig nem bonyolítható le.

Gyógyíthatatlan betegség miatt felakasztotta magát egy nagyváradai rendőrtisztviselő

Oradea-Nagyvárad, január 2. Russu Florian rendőrtisztviselő felakasztotta magát és mire tettét észrevették, meghalt. Az öngyilkosságot gyógyíthatatlan betegség miatt követte el. Dr. Popovici rendőrkészturnak levelet hagyott hátra, amelyben arra kérte, hogy gondoskodják ingyenes eltemetéséről.

Jugoszláviában ezentúl kizárólag belföldi cégek kapják az állami szállításokat

Belgrád, január 2. Az állami szállításoknál a belföldi cégek a jövőben 5 százalékkal drágábbak lehetnek ajánlataikkal, mint a külföldiek, a szállítást mégis belföldi kapja. Lehetségesnek tartják, hogy később emelni fogja a kormány vámokat és korlátozza a devizaküitalásokat.

Újra nőtt a francia jegybank aranyszállítmánya

Párizs, január 2. A francia jegybank aranyállománya tovább nőtt. Értéke jelenleg 68 milliárd 481 millió aranyfrank. A bankjegyek fedezeti aránya 60.2 százalékra javult.

Tizenkilencszázalékos volt Oroszországban az elmúlt évben a nagyipari termelés növekedése

London, január 2. Oroszországban a nagyipari termelés növekedése az elmúlt évben 1930-hoz képest 19.4 százalék. Az orosz hivatalos helyek mentesülni a vasúti szállítás hiányosságait hozzák fel, amelyek különösen a téli inari produkcióra hatnak ki kedvezőtlenül.

Megini egy új iskolareform

Bucuresti-Bukarest, január 2. Jorga közoktatásiügyi miniszter elhatározta, hogy a középfokú leányiskolák tantervét megváltoztatja úgy, hogy a növendékek ezentúl délután 2 óráig lesznek előadásokon és az óratöbbletben szabászatot és varrást fognak tanulni.

— Felfedezték a gyermekparalízis baktériumát. Newyorkból jelentik: Eberson, a kaliforniai egyetem tanára felfedezte a gyermekparalízis baktériumát. A kitenyészett baktériumkultúrával beoltott majmok megkapták a betegséget.

— Einstein professzor megkezdte újabb kutatásait. Newyorkból jelentik: Einstein tanár a pasadenai obszervatóriumban megkezdte kutatásait a relativitási elmélet továbbfejlesztése terén.

— Newyorkban 624.000 munkanélküli van. Newyorkból jelentik: Hudson s newyorki flantropikus egyesület elnöke a munkanélküliséggel foglalkozó szenátusi bizottság előtt bejelentette, hogy csak Newyork városában jelenleg 624.000 munkanélküli van. A csikagói munkanélküliek száma majdnem eléri ugyanezt a magasságot. A többi nagyvárosokban hasonló a helyzet. Az Egyesült Államok összes munkanélkülieinek száma, bár biztos statisztika nincsen róluk, minden valószínűség szerint túlhaladja a tízmilliót.

Taxa postaköltsége
plafite in numara
No. 224.716-923

da Baron L. Popovici
Telefon: 9-77. Elio
vonta 110, negre
600, egészségére
havonta 1, negre
egészevre 10 do
értékü valata. Hír
szerint. Az „Uj Ke
bánság, zsidóság
Cikkeink utányo
rás megjelölésév

Jorga professzor bizonyítványt

Jorga professzor csatolt egy német nyelvű bizonyítványt az ellenzékéről, megköszönve az ellenzéknek a főszerkesztőnek ezeket a referenciákat.

Szegény ellenzék a főszerkesztőnek ezeket a referenciákat. A tanár ur körülbelül legendáshírű szakállal többet ér, mint az egész ország. Vagyis az egész országért sem érdemelne többet. Végeredményében Jorga meg az ellenzék intézik majd egymás ellen. Az intervjúban az volt.

Már mint az ország szegényjévé bevallam, vagy a mai osztályozás. Nagyon megdicsérem. Azt mondta, hogy a legnagyobb rendőrboldogok és megelégedettek. Semmi kétség, a nem elöször és nem utoljára. Összetévesztette szakállával. A szakállal, hogy vénség miniszterelnöknek a De az országnak hogy még mindig Jorga pont, amelyre támas

Modern bankra

Kasszafuró banda Bukarestben. Nem is új dolog, mai viszonyok között, hanem, ha egykori bank fel kasszafurók. A bukaresti kasszafurók tagjai között valósult meg egyetlen hajdani látogatást tett a főzeténél és annak re megfurta a bank na. Az eredmény, bár látszik, nem volt olyan. A bank kasszája kétezer lejt találtak. A kasszafurók bílértak, de esalódsáték.

Naiv, tehetségtelen, lamu emberek kelle a betörők. Pont egy bankból 1932-ben.

A felborult k

Ki ne emlékezne söt kenetlenség londoni Kerekasztal bűvészavu Macdon nadrágos proféta. Ezek a szép szövegekesség és a megérté. Anyira telve voltak emberek éppen e hatása alatt kezdte ujdonsútl testvérek kezdtek pedig azért konferencián, mely hogy a hinduk és összegegyeztesse, ugdonald igyekeztek megkerülni.

Holott olyan méltak kiegyenlítendő sokon, melyeknek legalább is békés nyilvánvaló lehetett litika játékaiban az éppen az udvariaslamok azok, melyek erőik koncentrációnszert tett uszónadképessé lett a BurMacdonald fellengsok ravaszgatót lehettek a kíváncsízalatt Indiában az